

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 9

Sept.

1943.

Pris 50 öre

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

STOCKHOLM

Medlemskap i statsunderstödd
SJUKKASSA
är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan
undvara. Skydda Eder själv och Edra
barn genom inträde i ortens
erkända sjukkassa.

Sedan Ni fyllt 40 år är det för sent!

**ÖSTRA SVERIGES
ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA**
Drottninggatan 17 — STOCKHOLM
Tel. 11 87 54

Tekniska Affären SKATAN

Sjukvårds- och förbandsartiklar

Tekniska varor. Parfymer. Tvål.

Hantverkargatan 37 - Tel. 51 05 73

ALVESTA**Alvesta Järn- & Metallförädling A.-B.**

tillverkar:

Pressade massartiklar i järn o. metaller.
Skyddsrumbeslag och dörrar av god-
känd mod.. Svetsningsarbeten (El. o. gas).

Manufaktur, Möbler, Kortvaror
i Engros

Rejäl behandling — Lägsta priser —
Begär vår katalog!

A/B GUNNARS FABRIKSLAGER
Postgiro 17 51 31 ALVESTA Tel. 340

ALVESTA KEMIKALIEAFFÄR

S. Selander, Storgat. 21

Välsorterad Färghandel

BODEN**Hedenbrons Kafé**

rekommenderas vid utflykter och
promenader

Gott kaffe. — Hembakat bröd.

Telefon 23 57 — BODEN

ALLT FOTOGRAFISKT

i bästa utförande från

HANSSONS EFTR., Drottninggatan 27,
BODEN Telefon 27 78
Zeiss-Ikon-Kameror och Film.

**BORÅS och SÖDRA
ÄLVSBOGSLÄN**

MEKANIK VERKSTADEN AUTO
Olofsholmsg. 16. Tel. 116 05, 124 02, 147 41

BIL- RESERVDLAR
REPARATIONER
BÄRGNINGAR

**BORÅS och SÖDRA
ÄLVSBOGSLÄN****BORÅS EXPORTAFFÄR**

Köpare till

Järn- o. Metallsrot samt Textilavfall

Kräkeredsvägen 6 — Telefon 156 20
— BORÅS —

AHNVIKS PAPPERSHANDEL

Påsfabrik — Pappersvaror i parti
Telefoner: Kontoret Linjeväljare 122 39
Lager och exp. 135 44, 164 10. Lager av
Omslagspapper - Papperspåsar - Skriv-
papper - Papeterier - Bindgarn m. m.
Trycksaker för handel och industri.

BEGÄR OFFERT.

Borås**Fabriksnederlag**

DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS
FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA

Aktiebolaget

Marks J. Emanuelsson

Dir. J. Emanuelsson BORÅS

Manufaktur, Korta varor en gros

HEMTREVNADS

MATSALAR

- REKOMMENDERAS -
ÖSTERLÅNGGATAN 46
BORÅS - Tel. 115 28

BORÅS NYA FISKAFFÄR

(Inneh. KARL ENGLUND)

Lilla Brännerigatan 10 - BORÅS

— FÄRSK FISK DAGLIGEN —

BETALD ANNONSPLATS**RYDAHLS MANUFAKTUR A.-B.**

Rydal Bomullspinneri

SPEC.: EFFEKTGARNER

Tel.: Kinna 4311

BIL-SERVICE

Auktoriserad reservdelsförsäljare för
Plymouth-delar. — Utför reparatio-
ner för alla slags bilar. Bärgningsbil
hela dygnet Tel. 146 93

KASTENHOW MATSALAR

(EDLA DAAG)

Österlånggatan 8 BORÅS Tel. 133 62

REKOMMENDERAS
GOD MAT BILLIGA PRISER
Abonnenter mottagas
måltider även för avhämtning.

ENKÖPING**Reparera Edra motorfordon hos oss!**

Med erfarna och pålitliga montörer
åtaga vi oss reparationer av alla slags
bilar, traktorer, motorcyklar och båt-
motorer. Smidesarbeten för motorfordon,
svetsningsarbeten, omslipning av cylin-
derlopp, lagring och laddning av batterier
m.m. Gengas, kol o. ved. Bärgningsvagn.
AUTOCENTRALEN, ENKÖPING
Tel. 636, 637. Verkmästarens bostad 336.

BETALD ANNONSPLATS**ESKILSTUNA****HANSSON & SVENSSON**

- Byggnadsfirma -

Svengrensg. 4, Eskilstuna. Tel. 2115

Alla slags ny- och ombyggnadsarbe-
ten samt reparationer utföras.
INFORDRA KOSTNADSFÖRSLAG.

GÄLLIVARE**GULDSMED A. GAHM**

Telefon 281

Vigsel- och förlovningsringar. Egna sil-
verarbeten. Gravering. Reparationer

Firma Nils Axelsson

REKOMMENDERAS

Lappmarksvaror i parti och minut
Telefon 17

ALLT BRÖD

från limpan till tårtan, köpes
fördelaktigast från

Anna Eklunds Hembageri

Telefon 157

Order till landsbygden expedieras noggrant

Omnibuslinjen

GÄLLIVARE—JUNOSUANDO

Bekväma bussar. - Hållplats vid

Handl. Moosberg. Inlämning av
gods in på gården kl. 2—3 e.m.

Telefon 420.

GÄLLIVARE BUSSAKTIEBOLAG

O. H. LUNDKVISTS

Charkuterifabriks

välsmakande och kvalitativt förnämliga
produkter rekommenderas

GÄLLIVARE

Telefon 135

HALMSTAD**BETALD ANNONSPLATS**

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

SEPT. 1943

Utkommer en
gång i månaden
6:te årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Kocksgatan 15, Stockholm
Telefon 41 39 99 Postgiro 15 44 20

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

Elva månaders väntan

Frågan om den partiella arbetskraftens tillvaratagande är i dag föremål för diskussioner runt hela världen. De krigförande länderna ha tvingats taga upp frågan till behandling på grund av att det nu pågående kriget har stympat millioner människor. Problemet begränsas dock inte till att enbart omfatta krigsinvalidier utan också sådana samhällsmedborgare, som genom sjukdom eller invaliditet ha fått sin arbetskapacitet begränsad. I vårt land har diskussionen om detta problem under senaste året varit mycket livlig och man är inom ansvariga kretsar överens om att frågan måste lösas. Pressen har i ledande artiklar och på annat sätt framhållit betydelsen av att landet tillgodogör sig den arbetskraft som de partiellt arbetsföra representerar.

Att frågan har aktualiserats beror givetvis till stor del på den kris landet nu genomgår. Vår militära beredskap drar massor av fullgod arbetskraft från produktivt arbete så att det inom industrin har uppstått stor brist på fullgod arbetskraft. Men det är inte endast krisen som gjort frågan om de partiellt arbetsföra aktuell. De partiellt arbetsföras riksorganisationer ha stor del i att frågan kommit upp i den offentliga diskussionen. Genom ordnandet av konferenser, uppvaktningar hos myndigheter och artiklar i de egna tidningarna har man visat att man på det hållet är fast besluten att föra frågan vidare.

De partiellt arbetsföra vill inte leva av understöd utan önska att genom eget arbete försörja sig. Därför är det att hoppas att yrkes-, omskolnings- och anställningsproblemen löses på ett tillfredsställande sätt. Visst är det stora svårigheter som möter härvidlag, men detta får dock inte vara ett hinder för att på allvar taga itu med problemet. För att kunna företaga förnuftiga och effek-

tiva åtgärder i denna komplicerade fråga fordras en grundlig och allsidig utredning. Regeringen gav den 9 oktober 1942 statsrådet Möller bemyndigande att tillsätta en kommitté, som skulle utreda frågan om de partiellt arbetsföras yrkesutbildning och inpassning i produktionen. I dag, 11 månader efter detta bemyndigande, har denna kommitté ännu inte utsetts. Orsaken till dröjsmålet är oss inte bekant men vi ha svårt tro att svårigheterna vid denna kommittés tillsättande ha varit så stora att de inte skulle kunnat övervinnas under den långa tid, som nu förflutit — nära ett år.

I novembernumret 1942 skrev denna tidskrift på ledande plats följande: "Torsdagen den 8 oktober uppvaktade Samarbetskommittén för Partiellt Arbetsföra socialministern med begäran om en skyndsam utredning om de partiellt arbetsföras yrkesutbildning och inpassning i produktionen. Fredagen den 9 fick socialministern i konseljen bemyndigande att utse en kommitté på högst fem personer för problemets utredning. *Ett snabbare resultat av en uppvaktning kan knappast tänkas. Statsrådet Möller har här visat prov på initiativkraft och förståelse för ett socialt problem av stor samhällelig betydelse.*

Det är att hoppas att frågan även i fortsättningen blir föremål för lika skyndsam behandling. De partiellt arbetsföras problem tillhör inte de sociala frågor, som måste falla för den genom krigstiden inträdda reformpausen. I stället har frågan blivit ännu mera aktuell".

Vår förhoppning om att fortsättningen efter regeringens bemyndigande skulle bli lika bra har dock grusats. Har socialministern starka skäl att ytterligare uppskjuta kommitténs tillsättande kunde dessa kanske meddelas de intresserade parterna.

E. F—f.

KO UR pressen

DE LUNGSJUKAS PROBLEM.

Den utredning, som De Lungsjuks Riksförbund låtit verkställa om de lungsjukas levnadsförhållanden ger en mycket dystert bild av förhållandena på detta område och bestyrker att hur mycket som än gjorts på socialvårdens område i det svenska folkhemmet, så återstår ännu oerhört mycket innan allt är någorlunda väl beställt, skriver Ny Tid i en ledare med anledning av De Lungsjuks Riksförbunds årsmöte. Tidningen framhåller, att det är ganska betecknande för läget, att icke mindre än 75 procent av dem som nåtts av förbundets rundfråga önskade ordnad sysselsättning och trodde sig kunna få sådan om de meddelades omskolning till ett nytt yrke.

Här blottas de partiellt arbetsföras problem, förut belysta i dessa spalter, i all sin nakenhet. Här fordras tydligen, trots den sociala reformpaus som kriget ålagt oss, snabb handling. Riksdagen har ju också beslutat en utredning i saken, och det kommer väl i sinom tid att tagas initiativ på det ömtåliga området i fråga. Men det betonades också i debatten på de lungsjukas riksmöte nödvändigheten av att snabba åtgärder komma till stånd. Vilka initiativ som än tagits och vad som än utträttats, så återstår på detta område ännu mycket som brister. Såväl staten som kommunerna — icke minst de senare — måste i högre grad än vad hittills varit fallet intressera sig för problemets lösning. De lungsjuka måste ha ett allmänt stöd i sin strävan till omskolning för nya yrken, när så många av dem uttalat sig för detta.

Ty denna fråga har icke bara betydelse för dem, som drabbats av den stora folkfienden tuberkulosen. Den har även betydelse för stat och kommun. Den lungsjuke tas nu om hand av samhället och får åtnjuta bästa tänkbara vård på de olika sanatorierna, vilka äga större eller mindre förutsättningar för en förstklassig sådan. Som allmänt omdöme gäller dock, att de svenska sanatorierna stå på en mycket hög nivå och omhänderta sina skyddslingar på bästa sätt. All denna vård kostar samhället stora pengar, men de gälla mindre, om en människa kan återföras till hälsa. När så vederbörande patient utskrivs från sanatoriet ställes han praktiskt taget utan möjligheter att klara sig. Han är ännu för klen att få något arbete. Han måste ligga sina anhöriga till last eller också söka samhällets hjälp på nytt. Han får därvid så pass att han kan dra sig fram men icke mera. Och så börja svårigheterna på nytt, kanske undergrävande hälsan och så har man på nytt ett sanatoriefall. Med nya höga kostnader. Hur det står till på detta område belyser även den nyssnämnda rundfrågan. Den största procenten av de tillfrisknade hade t. ex. ej eget sovrum. Tuberkulosen är störst i städerna och härjar främst i åldersgruppen 20—49 år.

Betydelsen av snabbhet i ingripandena på detta område

framhålles också i den resolution som av de lungsjukas förbundsmöte antogs, avsedd att tillställas socialministern. En vädjan riktas om tillsättandet av en kommitté för utredning av de partiellt arbetsföras problem, som statsrådet Möller bemyndigades tillsätta i oktober förra året. Riksmötets deltagare voro av den bestämda uppfattningen att ytterligare dröjsmål i denna angelägenhet måste inverka menligt på förutsättningarna för en god lösning av den fråga det här gäller. Och det är så sant som det är sagt. Man får hoppas att utan dröjsmål utredningsmännen tillkallas. Ty här kan med skäl det gamla ordstävets om kon som dör medan gräset gror tillämpas.

Den stora allmänheten skulle också kunna ge de lungsjuka en betydelsefull hjälp om den s. k. bacillskräcken modererades en smula. Visst är försiktighet av nöden vid alla smittosamma sjukdomar, men faran för smitta överdrives starkt. Många vägra ha lungsjuka i sin tjänst och andra neka arbeta kamrater med dem. Ett redan förut hårt öde göres genom människors oförstånd och dumma skräck än bittrare. I det fallet skadade det inte med litet moderation både här och var. Bacillskräcken borde i ett upplyst tidevarv inte ha det spelrum som den har. Försvunne den eller mildrades skulle ett av de lungsjukas mest vitala problem vara löst.

Kampen mot tbc. kräver nya åtgärder i Örebro län. Tuberkulosen är åter — som tidigare meddelats i Status — på framåtgående i Örebro län, liksom i de flesta andra. Kristidens ogynnsamma näringsförhållanden ha bl. a. bidragit till att höja den förut rätt lovande kurvan. Detta har bl. a. resulterat i en våldsamt ökad belastning på centraldispensären i Örebro, vilken är i behov av förstärkning. Hälsovårdsberedningen fick av fjolårets landsting i uppdrag att utreda frågan och har nu framlagt sitt förslag, som tillstyrkes av förvaltningsutskottet. Enligt utlåtandet ha olika alternativ prövats, bl. a. ett förslag om att upprätta ytterligare en centraldispensär i Örebro. Utrymme för en sådan är också avsett i hemmet för kroniskt sjuka. Men då detta ej kan väntas stå färdigt förrän om 2 à 3 år och frågan kräver en omedelbar lösning blir denna väg oframkomlig. Inte heller ute i länet skulle en ny centraldispensär med fördel låta sig insättas. Hälsovårdsberedningen har därför stannat vid att föreslå bibehållande av en centraldispensär, som emellertid skall kompletteras med inrättande av undersökningsstationer ute i länet. Sådana skulle komma till stånd i Garp-hyttan, Karlskoga, Nora och Linde. Karlskoga och Nora ifrågasättas som filialer.

Riksförbundets utredning lämnar intressanta uppgifter om de lungsjukas levnadsförhållanden

Lungtuberkulosens utbredning större i städerna än på landet. — Ogifta kvinnor ha mer tbc. än gifta. — Otillfredsställande bostadsförhållanden: de flesta ha ej eget sovrum.

Mer än 70 procent av landets lungsjuka önska yrkesutbildning!

Som i föregående nummer av Status i korthet meddelades förelåg vid De Lungsjukas Riksförbunds årsmöte i juli den stora utredning ang. lungsjukas levnadsförhållanden, vilken på uppdrag av Förbundet utförts av förste aktuarien i Statistiska Centralbyrån Sverker Groth. I bidrag till täckande av kostnaderna för denna utredning har riksdagen ställt till De Lungsjukas Riksförbunds förfogande ett anslag å 4,000 kr. Anslaget har föranletts av en motion i riksdagen av bl. a. riksdagsman Sigfr. Jonsson i Alsen.

Till grund för utredningen — vilken nu föreligger i tryck — ligga uppgifter, som erhållits genom en av de De Lungsjukas Riksförbund anordnad enquete. Denna har genomförts så, att förbundet låtit, i regel genom anslutna patient- och konvalescentföreningar, bland lungsjuka personer utdela frågeformulär vilka, med åtecknade svar, av dessa personer återställts till förbundet.

Hela antalet utdelade frågeformulär är 7 000. Av dessa ha 3 079 (cirka 44 %) återkommit med svar, som medtagits vid bearbetningen. Att av dessa siffror draga den slutsatsen, att intresset bland de lungsjuka för utredningen varit jämförelsevis ringa, torde icke vara befogat. Man lär nämligen böra räkna med, i första hand att en stor del av de till särskilda föreningar översända blanketterna icke kunnat vidarebefordras till lungsjuka personer och i andra hand att tillfrågade mera välsituerade sådana personer, vilkas förhållanden med hänsyn till utredningens syfte är av mindre betydelse, icke aktat nödigt att lämna uppgifter ävensom att tillfrågade, nyligen insjuknade personer, som ansett sig icke ha tillräcklig erfarenhet av sin sjukdom och dess konsekvenser, samt tillfrågade personer, som varit alltför sjuka för att taga befattning med frågeformuläret, ej heller insänt uppgifter.

I stort sett — framhålles det i utredningen — får materialet anses vara tillfredsställande. Med stöd av uppgifter i Svenska nationalföreningens mot tuberkulos årsberättelse för år 1942 kan man antaga, att uppgifterna till utredningen omfatta inemot 6 % av samtliga vid tiden för uppgifternas avlämnande, d. v. s. i början av år 1943, kända sjukdomsfall i lungtuberkulos i Sverige. Redan en flyktig blick på uppgiftsmaterialet ger vid handen, att detta i huvudsak härrör från det ekonomiskt mindre väl ställda skiktet bland de lungsjuka. Så vitt angår denna befolkningsgrupp, vilken är den som egentligen åsyftas med undersökningen, finnes ingen anledning antaga annat än att materialet i allmänhet är tillräckligt representativt för att kunna läggas till grund för slutsatser beträffande de förhållanden varom upplysning åstundas.

Lungtuberkulosens utbredning är dubbelt så stor i städerna än på landsbygden.

Av samtliga uppgiftslämnare komma 1 379 (44,8 %) på landsbygden och 1 700 (55,2 %) på städerna. För Svealand, Götaland och Norrland äro landsbygdens procenttal respektive 22,9, 40,7

och 86,8 samt städernas alltså respektive 77,1, 59,3 och 13,2. Upplysning rörande fördelningen mellan landsbygd och städer av samtliga kända lungtuberkulosfall saknas. Vid detta förhållande kan icke exakt angivas, huru stor del av landsbygdens respektive städernas kända lungsjuka som medtagits i förevärande utredning. Båda dessa grupper lära emellertid, med hänsyn till undersökningsmaterialets absoluta storlek, få anses vara tillräckligt företrädda i utredningen.

Den 1 januari 1943 var befolkningstalet för landsbygden 3 921 151 och för städerna 2,537,049. Landsbygdens uppgiftslämnare voro 3,5 på 10,000 av landsbygdens folkmängd, medan städernas uppgiftslämnare voro 6,7 på 10,000 av städernas folkmängd. Detta innebär, att lungtuberkulosens utbredning är inemot dubbelt större bland städernas än bland landsbygdens befolkning.

Mer lungtuberkulos bland män än bland kvinnor.

Av uppgiftslämnarna voro 1,667 (54,1 %) män och 1,412 (45,9 %) kvinnor. Enligt statistiska centralbyråns publikation Folkmängden inom de administrativa områdena den 31 december 1942 utgjorde vid nämnda tidpunkt rikets folkmängd av mankön och kvinnkön 3,207,756 respektive 3,250,444. På 10,000 av den manliga folkmängden komma 5,2 i föreliggande utredning medräknade män, och på 10,000 av den kvinnliga folkmängden komma 4,3 i utredningen medräknade kvinnor. Kalkylen ger vid handen, att lungtuberkulosfrekvensen är ej obetydligt högre bland männen än bland kvinnorna.

Mera än tre fjärdedelar av uppgiftslämnarna (för männen 76,2 % och för kvinnorna 77,4 %) voro i åldern 20—49 år. Till jämförelse må nämnas, att i Sverige vid slutet av år 1940 — den senaste tidpunkt för vilken siffror finnas — den manliga befolkningen i åldern 20—49 år utgjorde 47,2 % av hela den manliga befolkningen och den kvinnliga befolkningen i åldern 20—49 år utgjorde 46,5 % av hela den kvinnliga befolkningen. Dessa siffror understiga de nyss angivna procenttalen för de lungsjuka så pass mycket att man näppeligen behöver tveka om, att åldersgruppen 20—49 år är starkare än övriga åldersklasser belastad med lungtuberkulos. Visserligen bör man räkna med, att de lungsjuka i åldrarna under 20 år och över 50 år i utredningen icke blivit företrädda i samma relativa omfattning som gruppen 20—49 år, men det förefaller icke troligt, att en korrigering härutinnan skulle medföra förflyttning av maximumbelastningen från gruppen 20—49 år. — Det största procenttalet återfinnes för såväl männen som kvinnorna vid klassen 20—24 år, men detta maximum är betydligt starkare markerat för kvinnorna än för männen, liksom ock kvinnornas procenttal i de övriga klasserna upp intill 35 år äro större än männens. Differenserna mellan siffrorna för männen, å ena sidan, och siffrorna för kvinnorna, å andra sidan, synas ge vid handen, att lungtuberkulosen når sin största utbredning ioma något yngre åldersskikt av kvinnor än av män.

Genomsnittsåldern vid tiden för uppgifternas avlämnande var för de manliga och de kvinnliga uppgiftslämnarna, tagna över ett, 33,8 år, för männen enbart 35,3 år och för kvinnorna enbart 31,9 år.

Större procent tbc. bland ogifta än bland gifta kvinnor!

Av de uppgiftslämnare, för vilka civilstånd redovisats, voro 59,1 % ogifta (av männen 55,7 % och av kvinnorna 63,0 %) samt 33,3 % gifta (av männen 37,9 % och av kvinnorna 28,0 %).

Den 31 december 1940 utgjorde enligt den då företagna folkräkningen antalet ogifta och gifta män 1,680,301 respektive 1,329,805 samt antalet ogifta och gifta kvinnor 1,593,479 respektive 1,332,679. Under antagande att proportionerna mellan antalet ogifta och antalet gifta icke i större utsträckning ändrats från slutet av år 1940 till början av år 1943 har, till uttrönande av lungtuberkulosens utbredning inom nämnda civilståndsgrupper, för var och en av dem antalet i utredningen medtagna lungsjuka satts i relation till hela befolkningen. Härvid har befunnits, att sjukdomen är något mera utbredd bland de ogifta än bland de gifta männen (5,3 respektive 4,6 på 10,000) och betydligt mera utbredd bland de ogifta än bland de gifta kvinnorna (5,5 respektive 2,9 på 10,000).

Vad beträffar yrkesfördelningen

framgår av utredningen bl a, att bland uppgiftslämnarna de minsta relativtalen hänföres till gruppen jordbruk med binärningar. Även gruppen allmän förvaltningstjänst och fria yrken företer en ganska gynnsam bild, medan däremot siffrorna för de båda övriga grupperna, industri och hantverk samt handel och samfärd, äro jämförelsevis höga. Den sistnämnda gruppen har de högsta relativtalen, men skillnaden mellan dem och talen för industri och hantverk är tämligen ringa.

Stort antal fattiga familjer beroende av lungsjukas inkomster.

Uppgifterna i primärmaterialet om inkomsterna äro mycket bristfälliga, och mer än en fjärdedel av uppgiftslämnarna ha icke kunnat klassificeras efter inkomst. Materialet ger emellertid, såsom redan förut antytts, alldeles otvetydigt vid handen, att uppgiftslämnarna med få undantag tillhöra de ekonomiskt sämst ställda samhällsskikten. Såsom inkomst har räknats ej blott arbetsförtjänst utan även vad som influtit genom riks-försäkringen, sjuk-kassa, folkpension, fattigvård m. m. Medianinkomsten för dem som lämnat uppgifter om sina inkomster är 2,073,3 kronor.

Såsom familjeförsörjare har i utredningen betraktats familjens ekonomiska huvudperson, d. v. s. den man eller kvinna, vars inkomst utgjort familjens huvudsakliga ekonomiska grundval. Nära 25 % av uppgiftslämnarna voro familjeförsörjare i denna mening. Det måste sålunda finnas ett avsevärt antal familjer i små omständigheter, vilka för sin utkomst i främsta rummet äro beroende av en lungsjuk persons inkomster. Medianinkomsten för familjeförsörjarnas familjer (2,296 kronor) är visserligen högre än medianinkomsten för de ej familjeförsörjande uppgiftslämnarna (1,937 kronor) men likväl mycket låg i betraktande av att det genomsnittliga antalet medlemmar i förenämnda familjer överstiger 3. Av primärmaterialet framgår, att antalet familjeförsörjare procentuellt taget är större i städerna (28,7 % än på landsbygden (20,0 %)) men att däremot det genomsnittliga antalet medlemmar i deras familjer är något större på landsbygden (cirka 3,5) än i städerna (cirka 3,0).

Av hela antalet uppgiftslämnare utgjorde familjeförsörjare med av dem försörjda barn under 15 år 14,8 % och familjeför-

sörjare med av dem försörjda barn, som fyllt 15 år, 4,1 %. I förhållande till hela antalet familjeförsörjare utgjorde de med barn under 15 år på landsbygden 60,1 och i städerna 59,6 % samt de med barn, som fyllt 15 år, på landsbygden 18,1 och i städerna 15,4 %.

För familjeförsörjare, som hade att draga försorg om barn ej fyllda 15 år, omfattade denna underhållsbörda i genomsnitt inemot 2 barn, och för familjeförsörjare, som hade att sörja för barn fyllda 15 år, var det genomsnittliga antalet sådana försörjda barn omkring 1,5. Någon tydlig samvariation mellan antalet försörjda barn och familjeinkomstens storlek framträder icke ur uppgiftsmaterialet.

Otillfredsställande bostadsförhållanden: de flesta ha ej eget sovrum.

Av en tabell över genomsnittliga antalet boende per rum framgår bl. a. att boendetätheten är något större i de tre största städerna än i övriga städer, vilka sistnämnda, tagna över ett, ha samma siffra som landsbygden (1,3 per rum). Särskilt höga äro talen för Stockholm, Göteborg och Malmö i fråga om enrumslägenheterna (resp. 1,9, 1,7 och 2,0). Landsbygden har högre genomsnittstal än samtliga städer, tagna över ett, vad angår två- och trerumslägenheterna. — Om man, såsom ske plägar, utgår från att trångboddhet är för handen först då en lägenhet bebos av flera än 2 personer per rum och om man vidare bedömer förhållandena utan hänsyn till uppgiftslämnarnas sjukdom, kan man icke göra gällande, att uppgiftslämnarna såsom regel varit trångboddade. Tager man åter, som sig bör, sjukdomen i betraktande, torde tabellen få anses vittna om en för både de lungsjuka och de med dem samboende betänklighetsfull brist på utrymme i bostäderna.

Ser man till hela riket och samtliga lägenheter, tagna över ett, finner man, att 15,7 % av alla uppgiftslämnarna bodde tillsammans med en eller flera andra lungsjuka. Motsvarande riks-siffra är jämförelsevis låg för 1-rumslägenheterna (7,1 %); högst är den för 2-rumslägenheterna (17,6 %). Av de särskilda i tabellen redovisade områdena har, så vitt angår samtliga lägenheter, Stockholm det högsta talet (19,4 %) och Malmö det lägsta (11,4 %) samt landsbygden ett något lägre tal (15,5 %) än samtliga städer (16,0 %). Siffrorna för de särskilda slagen av lägenheter inom de olika delområdena måste tagas med en viss reservation, enär de till grund för dem liggande absoluta talen för vissa fall äro små. Helhetsintrycket av tabellen är emellertid, att ett icke oväsentligt antal lägenheter bebos av flera lungsjuka, ett förhållande som måste anses betänkligt särskilt för sådana fall, där jämväl andra personer bo i lägenheten.

Mindre än hälften av alla uppgiftslämnare (45,8 %) bebodde egen lägenhet; något flera (46,4 %) innebodde hos föräldrar eller andra anhöriga, medan återstoden (7,8 %) hade sin bostad hos andra än anhöriga. Egen lägenhet samt bostad hos andra än anhöriga förekommo oftare i städerna än på landsbygden, vilken sistnämnda utvisar ett nära nog dubbelt så högt procenttal som städerna för de hos anhöriga inneboende. Uppgiftslämnarna med egen lägenhet hade genomgående mindre ofta än de inneboende eget sovrum, vilket sannolikt sammanhänger med att de förra till relativt större antal än de senare torde ha varit gifta. Av alla uppgiftslämnarna hade på landsbygden 64,7 och i städerna 52,1 % eget sovrum. Med hänsyn till olägenheter av skilda slag, som kunna följa av samboende mellan lungsjuka och andra personer, te sig procenttalen för de inneboende höga och procenttalen för dem med eget sovrum låga.

Endast 1 lägenhet i huset har redovisats av 66,5 % av landsbygdens samt av 4,6 % av städernas uppgiftslämnare.

(Forts. å sid. 12.)

De lungsjuka i Danmark o. Sverige ha samma svårigheter att övervinna

Nordisk samverkan i framtiden är ett önskemål

På Landsföreningen av tuberkulöse i Danmark, "Boserup Minde's" vägnar vill jag gärna först rikta ett tack till vårt broderförbund De Lungsjukas Riksförbund, för att vi beretts tillfälle att deltaga i Riksförbundets årsmöte här i Stockholm. Jag hoppas att vi under denna samvaro ska kunna utbyta tankar och idéer, som kommer att bli till gagn för de lungsjuka i Sverige och Danmark — ett hopp, som jag bygger på den omständigheten, att vi i båda länderna har samma svårigheter att övervinna. Jag tvivlar inte på att vi danskar kommer att få god behållning av detta årsmöte då De Lungsjukas Riksförbund som riksorganisation är äldre än "Boserup Minde" och därför har större erfarenheter.

Som landsorganisation har "Boserup Minde" inte verkat i mer än ett år. "Boserup Minde" bildades den 25 januari 1903 och verkade intill för ett år sedan som en understödsförening för Köpenhamn. Trots detta har den dock — som den enda organisation av lungsjuka i Danmark — under loppet av de 40 år den verkat vid flera tillfällen fört de lungsjukas talan inför regering och riksdag och alltid uppnått bättre förhållanden för de lungsjuka.

Att det inte förr har visat sig något behov av organisation av de tuberkulösa i Danmark, beror säkert på den förhållandevis goda socialvård vi haft. Men under de senaste åren har man i strävandena för att skapa de bästa sjukhus- och sanatorieförhållande och för att tillförsäkra de lungsjuka den bästa möjliga behandling — vilket också har lyckats — trängt frågan om en effektiv eftervård åt sidan. De goda vårdresultat som uppnåtts på sjukhus och sanatorium raseras helt eller delvis så snart den lungsjuke kommer ut i livet och inte tillförsäkras en god eftervård. Förr eller senare måste de giva upp i kampen för tillvaron och återvända till sanatoriet — för mångas vidkommande hopplöst sjuka.

Dessa förhållanden inspirerade en prästdotter, Hjordis Norlev, som själv i många år har varit sjuk i tuberkulos, att skriva en bok "Livet ligger därute", i vilken hon skildrar vissa missförhållanden på några av våra tuberkulosinstitutioner — men i synnerhet den bristfälliga eftervården. Boken väckte mycket uppmärksamhet och förde med en gång hela tuberkulosproblemet fram till offentlig diskussion. Sedan vände sig Hjordis Norlev tillsammans med andra representanter för de tuberkulösa, däribland undertecknad som ordf. för "Boserups Minde" till regering och riksdag med anmodan om att tillsätta en kommitté, som skulle taga upp hela problemet till behandling och att de lungsjuka själva skulle bli representerade i denna kommitté. Denna kommitté har nu blivit tillsatt och man har utsett mig i min egenskap av ordförande för Landsföreningen av tuberkulöse i Danmark att representera de lungsjuka i kommittén.

Den diskussion, som nu kom igång om tuberkulosproblemet, fick "Boserup Minde's" styrelse att inse att tiden var mogen

Vid De Lungsjukas Riksförbunds årsmöte höll en av Förbundets danska gäster, ordföranden i Landsföreningen av tuberkulöse i Danmark, dir. Jens Christiansen ett anförande av följande lydelse:

Dir. Jens Christiansen.

att samla alla Danmarks lungsjuka i en landsomfattande organisation. Det visade sig också mycket snart att behovet av organisation för de tuberkulösa var för handen, då vi ett år efter starten kunde räkna så gott som samtliga landets tuberkulösa som organisationens stödjure och det var detta som gjorde att vi blev representerade i utredningskommittén.

Änu är vi dock bara i portgången, många och stora uppgifter ligger framför oss. Den första är att bilda lokalavdelningar runt om i landet — ett arbete som vi tänker sätta igång med omedelbart efter denna sverigeresa.

Det är naturligt att vi tuberkulösa i Danmark med intresse har följt edert arbete här i Sverige. Det är inget tvivel om att eder organisation här i Sverige kan och kommer att bli förebilden för oss i Danmark. Det svenska och danska lynnet är ju så lika. Vi i Danmark har den uppfattningen, som också ni svenskar har, att om man ska uppnå en förnuftig och lycklig lösning av problemet eftervård så får ingen av de åtgärder som kommer att vidtagas ha prägel av tvång. Det strider mot danskt folklyne att internera en tuberkulös i någon anstalt. I stället skall man försöka skapa sådana förhållanden för den tuberkulöse att han kan känna sig och leva som andra samhällsmedborgare, det är nämligen det han längtar efter. En utvidgning av anstaltsväsendet kan därför redan på förhand tagas bort från dagordningen. De flesta av de tuberkulösa har uppehållit sig i månader och år på sjukhus eller sanatorium och längtar därför att få komma tillbaka till sina familjer, tillbaka till ett normalt liv. Men den lungsjuke längtar inte endast att komma bort från sjukhus- och sanatorieluften, han längtar också efter ett arbete som kan sätta honom i stånd att helt eller delvis försörja sig och sin familj.

Då emellertid de flesta inte är i stånd att återvända till normalt liv omedelbart efter utskrivningen från sanatoriet är det nödvändigt att den lungsjuke får möjlighet till en längre eller kortare konvalescenstid, allt efter hälsotillståndet.

De få som slipper med några månaders uppehåll på ett sanatorium, tack vare att deras sjukdom upptäckts på ett tidigt

Antibacillskräckfronten

Tågresorna ej orsaken till tbc-fallen vid Södertälje läroverk

Över 100 fall av pågående tuberkulos har observerats vid en undersökning om tuberkulosfrekvensen i de allmänna läroverken. Vid en skola ha tre lärare måst ställas under observation för tbc och vid en annan skola har sjukdomen konstaterats hos en lärarinna. Hos eleverna i avgångsklasserna har man upptäckt 40 fall, fördelade på elva läroverk.

De högre allmänna läroverken i Umeå och Södertälje har lämnat de största bidragen. Vid läroverket i Södertälje har konstaterats fem fall bland eleverna och ett bland lärarna. Skolans läkare, dr. E. Wallgren, framhåller som anmärkningsvärt, att de flesta av de elever, som insjuknat, har sina hem på orter mellan Södertälje och Stockholm och därför dagligen företar tågresor till och från skolan. Detta påpekande

stadium kan i allmänhet ganska snart anses vara helt läkta och kunna utan svårighet återvända till tidigare anställning. I dag kan de inte göra detta därför att de haft tuberkulos. Därför bör man med lag söka få genomfört att sådana ska ha rätt till tidigare anställning.

Svårare blir det att lösa problemet för sådana som behöver lång konvalescenstid och omskolning för att kunna återvända till normalt arbetsliv.

Vid några sanatorier tillämpas den s. k. arbetsterapin. Om man tillämpade detta på alla sanatorier, kanske med viss organisation så att patienterna hade möjlighet till förtjänst, skulle detta vara av stor betydelse för alla dem som har möjligheter till full hälsa. Man kan väl knappast helt utesluta möjligheten till tillfrisknande för någon patient som kommit så långt att han ordinerats arbetsterapi. Denna förberedande arbetsterapi är den enda form av arbete för patienterna som bör vara ansluten till sanatoriet. Övrig yrkesutbildning och omskolning bör vara skilda från sanatoriet, utan att man därför gör avkall på läkarekontrollen som är nödvändig, så länge den tuberkulöse inte är helt frisk.

Om konvalescenstiden ska tillbringas i en koloni a la Papworth där de tuberkulöse både ska arbeta och bo, eller det ska vara arbetsplatser dit den sjuke kan komma om dagen och i övrigt bo tillsammans med sin familj är ett problem som måste utredas grundligt.

Den första formen kan ju inte undgå att få prägel av anstalt. Patienterna i en sådan koloni måste ju ständigt bli påmind om att de är där därför att de lida av tuberkulos.

Vi försöker nu att få de tuberkulösa själva att uttala sig och framkomma med önskemål. Dessa svar komma vi att lägga till grund för vidare utredning i frågan.

Jag hoppas att jag härmed givit er en bild av hur ställningen är för de tuberkulösa i Danmark och hur vi genom vår landsorganisation tänkt att arbeta för att förbättra förhållandena. Och till slut vill jag uttala en önskan om att vi i framtiden måtte få ett gott och hjärtligt samarbete mellan de tuberkulösa i Danmark och Sverige och på så sätt kunna verka för en nordisk samverkan i framtiden.

får ses mot bakgrunden av det faktum att två sanatorier, nämligen Söderby och Länssanatoriet i Stockholms län äro belägna på tågsträckan Stockholm—Södertälje.

Med anledning av dr. Wallgrens uttalande har N. D. A. vänt sig till överläkaren vid Söderby sjukhus, dr. Janne Leffler som framhåller att man naturligtvis måste räkna med vissa risker, men att dessa inte få anses vara större när det gäller tågresor än vid många andra tillfällen av liknande art då människor komma tillsammans.

— Erfarenheten har visat, säger dr. Leffler, att riskmomenten äro störst vid den intima kontakten med smittokällan och sådan kontakt torde mera sällan förekomma på tåg. Man måste ha ett mycket stort antal fall att visa på innan man kan våga göra påståendet, att tågresorna i högre grad skulle representera en smittorisk. I de fall, där man konstaterar tuberkulos hos människor kan man sålunda mycket ofta spåra smittokällan till den närmaste intima omgivningen.

Personalbristen vid sanatorierna: hel avdelning evakueras i Eksjö. Personalbristen vid sanatorierna är fortfarande mycket kännbar. Vid Eksjö sanatorium har man sålunda för att kunna bereda personalen semester under sommaren måst evakuera en hel sjukavdelning av sådana patienter, som kunna anses någorlunda friska.

Det är ju vanligt att sådana patienter släppas hem över sommaren, men i år har man dock fått göra det i större skala, för att kunna bereda personalen den semester som de så väl behöva. Någon möjlighet att skaffa ersättare fanns nämligen inte, och då hade man ingen annan utväg att välja på.

Alla gotlänningar ha röntgats i skärmbildsbussen. Skärmbildsbussen har nu röntgenfotograferat de 60,000 gotlänningarna, och därmed har den första kartläggningen av ett svenskt län ur tuberkulossynpunkt avslutats. På de flesta håll har deltagarantalet varit nästan 100-procentigt. Alla har kommit, från 2-månaders barn och till gummor och gubbar på 90 år och däröver. Vid skärmbildningen har också samtliga invånare varit samlade, något som aldrig tidigare inträffat.

Lediga platser

SJUKVÅRDSBITRÄDEN

erhålla plats å Högbo Centralsanatorium, Falun. Tillträde efter överenskommelse. Lön med dyrtidstillägg f. n. 86 kr. per månad, 3 ålderstillägg efter 1, 3 och 5 års tjänst, föregående tjänstgöring å sjukhus får tillgodoräknas i och för ålderstillägg, 15 dagars semester, efter 6 års tjänst 21 dagar, semesterpengar.

Ansökan med rek. och åldersuppgift till Husmodern,

Storoffensiv på studiefronten

Två av Förbundets studieledare uttala sig
intör en ny studiesäsong

Tidskriften Status har inför den nya studiesäsongen anmodat ett par av Förbundets studieledare att framlägga några synpunkter på studiearbetet inom patient- och konvalescentföreningarna. De uttalanden som med anledning härav kommit oss tillhanda innehålla många både nya och goda uppslag, väl värda att beakta och förverkliga. Vi överlämna härmed ordet till ordföranden i Skaraborgs läns konvalescentförening,

LENNART ABERG:

"God samverkan mellan förbundsledning och lokalavdelningar garanterar ett framgångsrikt studieår."

Det finns människor, som känna sig illa till mods vid blotta tanken på en stundande höst och vinter. Humöret sjunker flera grader när man tänker på grå och regniga dagar, höststormar och mörka kvällar och kanske en vinter med ihärdig, bitande kyla. Men det är inte alla som känner det så! Det finns folk, som faktiskt går och längtar efter höst och vinter. Det är studiefolket. Alla de, som fått kontakt med det fria och frivilliga bildningsarbetet och fått upp ögonen för vad det har att bjuda. Och just så bör det vara! Man skall trivas året runt, alltid ha något att se fram emot, att inrikta sig på, samla sig inför.

Det frivilliga bildningsarbetet vinner terräng år för år bland de lungsjuka i vårt land. Man vill studera, bättra på sina kunskaper och förkovra sig för kommande tider. Inom vårt riksförbund har betydelsen av ett omfattande och av allvar präglat studiearbete tidigt blivit uppmärksammat. Och det bådär gott för framtiden. En blick på de senaste årsberättelserna ger oss goda belägg för riktigheten i detta påstående. Folkhögskolekurser ordnas på våra sanatorier, patienterna studera både enskilt och i cirklar. Ämnenas mångfald och de växande deltagarskarnas vittna om ett stigande intresse, som ytterst bottnar däri, att det finns verkligt behov av studier. Inom konvalescentföreningarna har man också tagit upp studiefrågan på allvar. På en del håll ordnar konvalescenterna själva studiegrupper, men för det mesta ansluter man sig enskilt till de folkbildande rörelserna på resp. orter.

De Lungsjukas Riksförbund har inom sig många varma förespråkare för ökad aktivitet på studiefronten. Vid vårt senaste årsmöte fattades beslut om höjda anslag till studiearbetet och de förslag som framkom voro alla burna av en otvetydig vilja till förbättring och positiva insatser. Förbundsstyrelsen har också inom sig många aktiva folkbildningsmän, som inte förtrötts i sina strävanden att föra fram studiefrågorna och se till, att folkbildningens fackla hålles högt.

Och nu, när vi stå inför en ny studiesäsong, kan man inte nog trycka på betydelsen av att alla och envar med liv och lust gå in för studier. De alla flesta av oss ha också möjligheter att så göra! Ingen behöver stå utanför, när det gäller studier. Här duger inga som helst invändningar! Har man bara en god portion

vilja, så nog skall man lyckas. Och den som från början ställde sig lite tvivlande, både på sig själv och sina förutsättningar liksom på värdet av studier över huvud taget, den skall snart nog finna, att det lönade mödan och var väl värt försöket att börja.

Vårt förbund har etablerat ett intimt samarbete med en av landets mest anlitade skolor för korrespondensundervisning, nämligen Brevskolan. Härigenom har det blivit möjligt för såväl enskilda studerande som cirklar att komma i åtnjutande av en betydande rabatter. Detta gäller särskilt den specialkurs om fyra ämnen, som förbundsledningen varmt rekommenderar medlemmarna ute i föreningarna. Ämnena i denna kurs äro svenska språket (grundkurs), matematik (grundkurs), bokföring och stenografi — just sådana ämnen, som varje människa har verklig nytta och behållning utav. Man har anledning räkna med att samarbetet med Brevskolan kommer att utbyggas och att nya förslag till kurskombinationer äro att vänta.

När det gäller ämnesvalet för studier är det svårt att dra upp några allmänna linjer. Här är det vars och ens speciella läggning och fallenhet, som blir utslagsgivande. Framförallt gäller detta ifråga om enskilda studier. Men man kan rekommendera envar intresserad att noga studera de prospekt, som Brevskolan tillhandahåller kostnadsfritt. Det lönar sig! För övrigt kunna föreningarna vänta uppslag och förslag inom den allra närmaste tiden från vår riksstudieledare och förbundsstyrelsen. På sanatorierna landet runt bör studiekommittéerna starta sin verksamhet snarast möjligt. Det gäller att ha allting väl planlagt och att vara ute i god tid! Ledarefrågan för cirkelstudier brukar vara ett litet problem, men tack vare korrespondenscirkeln och de metoder, som därvid komma till användning, bör även den frågan kunna lösas överallt. Det är givetvis en tillgång att ha kvalificerade lärarkrafter till förfogande, men det är absolut inte nödvändigt. Lokalfrågan kan också vålla bekymmer här och var, men även den nöten bör kunna knäckas. Huvudsaken är ett gott samförstånd mellan sanatorieleddningen och patienterna. Och glädjande nog kunna vi även i studiefrågor räkna med stor förståelse och välvilja från sanatorieläkarnas sida — något som verksamt bidrar till trivsel och en anda av hjärtlighet.

På de flesta håll ute i landet finnas numera folkhögskolekursföreningar, vars uppgift är att ordna s. k. flyttande folkhögskolekurser. Man kan förstå, att denna verksamhet har sin stora betydelse särskilt på landsbygden och sådana orter, där föreningsliv och studiearbete ännu inte slagit fast rot. Sådana kurser kunna med fördel ordnas på våra sanatorier. Här gäller alltså att söka kontakt med en folkhögskolekursförening och göra upp om ämnen och tid för en kurs. Lärarkrafter och föreläsare ordnar föreningen med. Och en annan sak, som inte får förbises, är att det finns möjligheter att genom folkhögskolekursföreningarna komma i åtnjutande av anslag från stat och lands- ting, på vissa håll även från kommunerna. Om därtill patientföreningarna tillskjuta en del, så behöver inte avgiftsfrågan bli till hinder för någon att deltaga. Och i en folkhögskolekurs kunna alla vara med! På platser, där man ordnat sådana kur-

ser, får man ofta höra, att man vill göra kurserna till en stående institution, återkommande från år till år. Folkhögskolekurser av detta slag ge alltid stor behållning och samhörighetskänslan mellan deltagare och lärare bidrar till att göra kurserna allt igenom trevliga och uppskattade. En kurs på 5—6 veckor med c:a 5 timmars undervisning pr vecka, lagd på föreläsningar och praktiska övningar, bör kunna vara möjligt att realisera vid varje sanatorium. Som sagt, sök kontakt med den folkhögskolekursförening, som är verksam inom vederbörande landstingsområde.

För konvalescenter, d. v. s. utskrivna patienter, bör det heller inte vara svårt att få ta del av de rika möjligheter till studier, som folkbildningsorganisationerna kunna bjuda. Arbetarnas Bildningsförbund (ABF), Svenska Landsbygdens Studieförbund (SLS), Goodtemplarorden (IOGT) m. fl. studieförbund äro rikligt förgrenade ute i landet genom sina lokalavdelningar. Sök upp dem! Folkbiblioteken och studiecirkelarna äro öppna för alla och envar, som med ärligt uppsåt söker sig till dessa organisationer. Konvalescentföreningarna ha också möjligheter att ordna egna cirklar, vilka dock böra rapporteras till någon av de godkända studieförbundens lokalavdelningar för att få stats- och landstingsbidrag till cirkelverksamheten.

Men det är tid att sätta igång nu! Studier ge fritiden innehåll, heter det. Och den satsen gäller även alla kamrater ute på våra sanatorier! Om vi gör en verklig kraftansträngning — det kan vi! — under kommande höst och vinter, så skall inte resultatet utebli. Studier betyder möjligheter till förkovran, skänker självtillit och gör oss bättre skickade som samhällsmedborgare. Låt oss med förenade krafter göra 1943/44 till ett framgångsrikt studieår — framgångsrikt för vårt förbund, för dig och mig, för oss alla! Också bland oss gäller det klassiska uttrycket: Kunskap är makt!

NILS ANNERUD:

"Ju grundligare förarbetet blir och ju förr man kommer igång, desto större äro utsikterna till ett gott slutresultat."

Vi står åter inför en ny studiesäsang. Tiden är inne att planera verksamheten. Ju grundligare detta förarbete blir och ju förr man kommer igång, desto större är utsikterna till ett gott slutresultat. Det gäller med andra ord att väl förbereda och sedan omedelbart sätta in den verkliga storoffensiven på studiefronten.

I Riksförbundets verksamhetsberättelse för det förflutna året har vi en god sporre. Såväl patient- som konvalescentföreningar har sannerligen inte legat på latsidan. Redogörelsen i Status augustinumner inger verkligt förtroende för det arbete, som redan utförts, och manar till fortsatta krafttag. Enligt rapporterna har över tusentalet deltagit i studieverksamhet i cirklar eller enskilt. Och säkerligen är denna siffra i underkant. Åtskilliga lokalavdelningar har nämligen inte rapporterat. I vissa fall beror detta kanske på underlåtenhet, i andra på att ordnad studieverksamhet saknats. I båda fallen kan en erinran om sakens vikt och betydelse vara på sin plats.

Av allt att döma tycks korrespondenskurserna i första hand ha kommit till användning. Detta på mycket goda grunder. Denna studieform har nämligen sina avgjorda fördelar. Den löser på ett lättvindigt sätt ledareproblemet. Korrespondensinstitutet står till tjänst med sin rika erfarenhet och goda rådgivning. De välbeprövade kurserna ger ordning och reda åt studierna. Arbetstakten kan ges en individuell utformning. Speciellt värdefullt är detta för patientföreningarnas deltagare. Under sanatorietiden kan en tidigare påbörjad enskild kurs fort-

sättas, kanske fullföljas. Och den kurs, som man under tillfriskningstiden på sanatoriet givit sig ikast med, kan efter utskrivningen bli en lämplig sysselsättning under den följande konvalescenttiden. Studierna kan i detta sammanhang ges en rent praktisk inriktning. Den ofrivilliga sjukdomstiden kan bli ett tillfälle till fortbildning i det tidigare yrket eller kanske rentav inkörsporten till en systematisk omskolning för annan lämpligare verksamhet.

Även ur allmänbildande synpunkt kan korrespondensstudier komma väl till pass. De olika institutens prospekt lämnar åtskilliga uppslag. Sker sedan studieverksamheten i cirkeln eller kamratlagets krets, kommer denna allmäntfostrande sida ännu mera till synes. Samma är förhållandet vid de föreläsningar, som på många håll blivit värdefulla och uppskattade inslag i vistelsen på sanatoriet eller i konvalescentföreningarnas program. Målilla-initiativet att ordna en sammanhängande folkhögskolekurs är värt efterföljd. Givetvis kräver denna anordning förståelse och tillmötesgående från sanatorieledningens sida. En hänvändelse till länets folkhögskolekursförening löser övriga praktiska detaljer. Vad angår enstaka föreläsningar eller serieföreläsningar står föreläsningsförbundet, A.B.F:s centralbyrå eller någon angränsande lokalförening gärna till tjänst med upplysningar och vägledning. Den ekonomiska sidan av saken torde kunna ordnas i samråd med sanatorieledningen och med utnyttjande av skilda möjligheter till anslag.

I allt studiearbete är boken en grundfaktor. Med vår tids välordnade biblioteksväsende är möjligheterna till bokliga studier sannerligen goda. Detta både vad angår facklitteratur och skönlitteratur. Sanatoriebiblioteken torde knappast tarva en mångordig reklam. Lånesiffrorna brukar där vara verkligt imponerande. Värdet av att trots kroppslig sjukhet kunna vandra fritt och obehindrat i böckernas rika värld kan knappast överskattas. Här kan man sannerligen tala om en välgörande flykt undan dagens bistra verklighet in i ljusare nejder av tillvaron eller bort i fantasins obegränsade riken. Att litteraturläsningen sedan har ett nära samband med övriga studieformer såsom korrespondensundervisning, föreläsningsverksamhet etc. behöver väl inte påpekas.

En annan möjlighetsrik väg till boken går via radion. Denna vår tids förnämliga uppfinning har stora tjänster att erbjuda också i folkbildningsarbetet. Åtskilliga av dess föreläsningar och reportage lockar direkt till fördjupad kunskap. Särskilt stora möjligheter har i detta fallet Radiotjänsts årliga större föreläsningsserier. I omedelbar anslutning till dessa har utarbetats särskilda studiebrev, avsedda för såväl enskilda lyssnare som för lyssnargrupper. Dessa studiebrev erhållas direkt från Radiotjänst till det förebildligt låga priset av 1 krona per serie. I något av de närmaste numren av Radiotjänst programtidning Röster i Radio inflyter en utförligare presentation av säsongplanerna. Bl. a. kommer professor Erik Wellander att tillrättalägga en serie i svenska språket, vilken säkerligen kan påräkna stort intresse. Vad som fordras är alltså endast att någon tar initiativet och samlar en grupp kamrater kring högtalaren. Sändningen eventuellt kompletterad med lyssnarbrev, ger sedan rikt stoff till samtal och arbetsövningar.

En annan sådan samlande faktor för en samtalsgrupp eller — cirkel kan vara en föreläsning, film eller — varför inte en tidsningsartikel. Vilka rika utgångspunkter för ett fruktbringande samtal kring ett gemensamt intresseområde bör exempelvis inte artiklarna i Status kunna ge? Ledaren rör sig ju i regel kring något aktuellt "fackligt" ämne. Rubriken "Eko ur pressen" rymmer en hel del av brännbart slag, och för de mera skönlitterärt inriktade finns gott om lämpliga artiklar. Den fortlöpan-

från FÖRBUNDSARBETET

ESKILSTUNAFÖRENINGEN SAMARBETAR MED LÄNSARBETSNÄMNDEN.

Vid augustisammanträdet med Elkå, Eskilstuna tbc-konvalenscenters förening, hölls ett anförande av assistent Tage Johansson på länsarbetsnämnden, som förklarade, att denna nämnd på alla sätt vill främja lösningen av de partiellt arbetsförs problem.

I första hand gäller det dem, som sakna arbete, och därefter sådana som av hälsoskäl böra omplaceras i annat arbete. Men ännu saknas uppgift om det verkliga behovet av arbete och omplacering. För att utröna detta är det nödvändigt att de partiellt arbetsföra göra anmälan hos länsarbetsnämnden om sina arbetsförhållanden. Blanketter för detta ändamål finnas hos nämnden.

För närvarande är efterfrågan på arbetskraft så stor i Eskilstuna, att inga svårigheter torde möta att placera de partiellt arbetsföra i lämpligt arbete. Enligt länsarbetsnämndens uppfattning mötes detta problem av den största förståelse från industriens företrädare i Eskilstuna.

Vid debatten framkommo en del synpunkter och Elkå-medlemmarna uttryckte en livlig tillfredsställelse över länsarbetsnämndens initiativ.

Vid samkvämet förekom bl. a. sång och musik. Kvällens talare befäste sin popularitet genom att också bli föreningens kapellmästare.

Konvalenscentföreningar

anslutna till De Lungsjukas Riksförbund.

BLEKINGE LÄN: Konvalenscentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. Ragnar Andersson, Strömsberg, Spjutsbygd, kassör Arvid Mattisson, Ekholmsstrand 18, Karlskrona.

BORÅS: SÄLKO Södra Älvsborgs läns konvalenscentförening Ordf. David Classon, Postfack 216, Borås.

ESKILSTUNA: ELKÅ (Eskilstuna Lungkonvalenscenter). Ordf. Manfred Norberg, Drakenskiöldsg. 7 (Tel. 44 67). Kassör Bertil Anderzon, Rosenfors, Skogstorp.

GÖTEBORG: Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (Tel. 11 96 02). Expeditionstid: 10—13 och 15—17 lörd. 10—14.

HALLANDS LÄN: Hallands Läns Förening för Lung-Tuberkuloskonvalenscenter. Ordf. John Höög, Bäckgatan 29, Varberg, sekr. Ingrid Carlsson, Godhemsgat. 18, Kungsbacka.

HÄLSINGBORG: De Lungsjukas Konvalenscentförening, Trädgårdsgatan 19, Hälsingborg.

HÄRNÖSAND: Ängermanlands Lungsjukas Konvalenscentförening. Ordf. G. Andersson, Styrmansg. 9, Härnösand, korr. resp. sekr. Folke Åsäll, Storg. 31, Härnösand, Tel. 15 42.

HÖGANÄS: De Lungsjukas Konvalenscentförening, Höganäs. Ordf. Nils Axén, Kullagatan 20. Sekr. Robert Dahlström, Allégatan 20.

JÖNKÖPING: Konvalenscentföreningen för Jönköping, Huskvarna med omgivningar. Ordf. Gustav Larsson, Åsenvägen 66, Jönköping.

KALMAR: Kalmar Konvalenscentförening. Ordf. Carl Hellström, Ståthållaregatan 13. Sekr. Sigfr. Celander, Box 731, Kalmar (Tel. 26 41). Månadsmöten första tisdagen i varje månad i Folkets hus.

KRISTIANSTADS LÄN: De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Ordf. Martin Persson, Box 932, Hässleholm. Sekr. Elisab. Borg, Osby. Föreningsmöten hållas i april och aug. månader.

LANDSKRONA: Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad. Expedition Fiskaregränden 31, Postfack 113, expeditionstid månd. och torsd. 19—20.

LULEÅ: Luleå Konvalenscentförening ("Konscento") Ordf. Bertil Backman, Bergnäset, Luleå. Tel. 35 19. Sekr. Göte Landström, Södra Strandgatan 27—29, Luleå. Tel. 23 61. Lokal A. B. F. Föreningsmöten hållas 1:sta söndagen i varje månad.

LUND: Konvalenscentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Folke Thörnberg, Exp. L:a Fiskareg. 4 (Tel. 49 90) Expeditionstid: 12—14. Föreningsmöten hållas första tisdagen i varje månad kl. 6 å Wieselgrens minne.

MALMBERGET: Malmbergets Konvalenscentförening. Ordf. Harry Jansson, Tingvallsg. 27, Malmberget, sekr. Asta Wäppling, Engelska 45, Malmberget. Möten hållas t. v. andra fredagen i varje månad. Lokal: Folkets hus C-sal.

MALMÖ: Understödsföreningen för Lungtbc-sjuka i Malmö stad, Almbäcksgatan 2 B, Malmö.

MEDELPAD: Medelpads Lungsjukas Konvalenscentförening, Folkets hus, exp. 3, Sundsvall. Ordf. Gottfr. Eriksson, sekr. Fredrik Ångman. Exp. i Folkets Hus hålles öppen onsd. och lörd. 12—2. (Tel. 26 88).

NORRBOTTENS LÄN: Norrbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Olle Bergström, Box 1, Kalix.

NORRFJÄRDEN: Norrfjärdens Lungsjukas Förening. Ordf. Rudolf Persson, Sjulsmark, kassör Gustaf Öhman, Norrfjärdens

PITEÅ. De Lungsjukas Konvalenscentförening. Ordf. Gerhard Karlsson, Box 723, Piteå. Ivan Eng, Piteå.

SANDVIKEN. Sandvikens Lungsjukas Konvalenscentförening. Ordf. Karl Andersson, Smedsgatan 4, b. v., Sandviken.

SIGTUNA: Sigtunaortens Konvalenscentförening. Ordf. Richard Pettersson, Löfstaholm, Knivsta.

SKARABORGS LÄN: Skaraborgs Läns Konvalenscentförening. Ordf. Lennart Åberg, Postfack 16, Skövde.

STOCKHOLM: FLIS (Föreningen för lungsjuka i Stockholm), Kocksg. 15, Sthlm. Ordf. A. Fredin (Tel. 42 03 47) Expeditionen Kocksg. 15 hålles öppen torsdagar kl. 19—21, månd. o. onsd. 13—15. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30. Månadsmöten hållas i H.S.B.-salen, Fleminggat. 41, andra fredagen i varje månad kl. 19.30.

STOCKHOLMS NORRA FÖRORTER: "Sako" (Förening för sanatoriekonvalenscenter i Sthlms norra förorter). Ordf. Stig Nilsson, Lundag. 7, Huvudsta, sekr. Ingeborg Kähr, Bangatan 3, Huvudsta. Tel. 27 36 98.

UMEÅ: Konvalenscentföreningen Lövsta, Umeå. Ordf. Arvid Lundmark, Näs, Bygdeå.

UPSALA LÄN: Upsala läns konvalenscentförening. Ordf. Axel Zetterberg, Gammelvägen 11, Upsala. Sekr. Syster Karin Dansson, Ulleråkers sjukhus, Upsala.

ÖREBRO LÄN: Örebro Läns Patientförening. Ordf. Tore Nykvist, Lindrotsgatan 23, Örebro.

(Forts. fr. sid. 6.)

Många bostäder fuktiga och dragiga!

Övriga ur materialet hämtade upplysningar om bostadsförhållanden kunna sammanfattas på följande sätt.

Av landsbygdens uppgiftslämnare har bostaden betecknats såsom solig av 27,2 %, såsom dragig av 14,5 % samt såsom fuktig av 26,4 %. Motsvarande tal för städerna äro 35,4, 11,8 och 5,3 %. Visserligen ha de rörande dessa förhållanden framställda frågorna uppenbarligen i stor utsträckning av uppgiftslämnarna förbigåtts, men man får dock av siffrorna det intrycket, att bostäderna i förevarande avseenden äro sämre på landet än i städerna.

Formulärets frågor, huruvida lägenheten varit försedd med centralvärme, huruvida där funnits badrum samt huruvida hiss funnits i huset, ha, så vitt angår landsbygden, nära nog fullständigt lämnats utan svar, något som uppenbarligen beror på, att dylika bekvämligheter endast undantagsvis åtnjutits av landsbygdens uppgiftslämnare. Av städernas hade mer än hälften (53,7 %) icke centralvärme och inemot tre fjärdedelar (72,9 %) icke badrum i lägenheten samt nära nio tiondelar (89,6 %) icke hiss i huset. Av de sistnämnda bodde 33,4 % en trappa upp, 20,1 % två trappor upp, 12,3 % tre trappor upp, 3,9 % fyra trappor upp samt 0,9 % fem eller flera trappor upp. För 6,0 % saknades uppgift, i vilken étage bostaden var belägen.

Inspekteras ej bostäderna av dispensären?

På fråga om bostaden av dispensären befunnits tillfredsställande ha 61,4 % av landsbygdens och 61,2 % av städernas uppgiftslämnare svarat jakande samt 8,0 % av de förra och 5,4 % av de senare svarat nekande; 30,6 respektive 33,4 % ha lämnat frågan obesvarad, i de flesta fall möjligen därför att bostaden icke blivit av dispensären undersökt.

3/4 av samtliga ha understöd!

Av samtliga uppgiftslämnare ha inemot tre fjärdedelar (72,4 %) haft understöd. Städerna ha högre procenttal än landsbygden, så vitt angår ej blott samtliga understödstagare utan även de särskilda slagen av sådana med undantag av dem som haft bidrag från riksförsäkringsanstalten och dem som haft fria resor för gaspåfyllning.

Understöd ha utgått i form av bidrag från sjukkassa till 16,7, bidrag från riksförsäkringen till 9,4, bidrag från folkpensioneringen till 53,9, bidrag från fattigvården till 36,4, mat- och mjölkkuponer till 24,9, fri kvävgasbehandling till 29,7 och fria resor för gaspåfyllning till 11,5, allt i procent av samtliga understödstagare. I åtskilliga fall hade en och samma understödstagare åtnjutit bidrag av flera av nu nämnda slag.

Över hälften (53,9 %) av uppgiftslämnarna ha rapporterat gott eller tämligen gott hälsotillstånd, medan för nära två femtedelar (39,0 %) tillståndet var mindre gott eller dåligt. Återstoden (7,1 %) ha lämnat frågan obesvarad. Av dem som vistats å tuberkulosanstalt endast en gång ha, jämfört med de övriga uppgiftslämnarna, ett större antal (61,5 %) förklarat sig vara vid god eller tämligen god hälsa, under det att av dem som flera gånger vistats å sådan anstalt tvärtom ett större antal (47,5 %) deklarerat mindre god eller dålig hälsa. Icke mindre än 1,746 av uppgiftslämnarna ha vistats på sanatorium två eller flera gånger!

Över 70 proc. önska yrkesutbildning. — Lika många voro arbetslösa.

Av dem som svarat på frågorna voro endast 11,9 % yrkesutbildade, och av de ej yrkesutbildade hade det stora flertalet

(94,3 %) endast folkskolebildning. Männerna ha redovisat yrkesutbildning i större utsträckning än kvinnorna (16,1 respektive 6,8 %), och de ej yrkesutbildade männen ha till något större relativt antal än de ej yrkesutbildade kvinnorna haft högre bildning än den vanlig folkskola bibringar.

Omkring hälften av uppgiftslämnarna (1,611 eller 52,3 %) har besvarat frågan, huruvida de ansett att de genom yrkesutbildning eller omskolning skulle kunna skaffa sig lämplig sysselsättning, och 70,6 % av svaren äro jakande. Endast ett fåtal (108 personer) ha meddelat, att de genom statlig eller kommunal myndighet sökt skaffa sig lämplig utbildning; för 57 av dem har detta lett till önskat resultat, medan 42 fått sin framställning avslagen och 9 vid tiden för uppgiftens avlämnande ännu icke erhållit besked om resultatet. Möjlighet att själv bekosta yrkesutbildning förefinnes enligt de lämnade uppgifterna blott hos 47 personer, medan 1,091 förklarar sig sakna sådan möjlighet.

I genomsnitt för samtliga yrken ha av alla i utredningen medräknade personer endast 8,3 % redovisat arbetslöshet under tiden närmast före sanatorievistelse men ej mindre än 69,3 % meddelat, att de vid tiden för uppgiftens avlämnande ej varit i arbete. De fyra första yrkesgrupperna te sig inbördes tämligen likartade i förevarande avseenden, medan differensen mellan de båda relativtalen är betydligt mindre för den såsom "övriga" betecknade gruppen, till vilken bland andra husmödrarna räknats.

Omkring en tiondel (10,3 %) av alla uppgiftslämnare ha rapporterat, att de på grund av lungsjukdom avskedats från innehavd befattning; nära fyra gånger så många (38,9 %) ha meddelat, att de ej avskedats. Av de olika yrkesgrupperna har allmän förvaltningstjänst och fria yrken, i vilken grupp ett relativt stort antal i försvarsväsendet anställda personer ingå, det högsta procenttalet för avskedade.

Sistnämnda yrkesgrupp visar jämväl det högsta relativa antalet av dem som uppgivit att de efter sanatorievistelse ej återtagits i förut innehavd befattning (42,3 %). Motsvarande procenttal för alla yrkesgrupperna, tagna över ett, är 26,1 %.

Till lättare sysselsättning inom samma företag ha, enligt uppgifterna, 4,3 % förflyttats, medan 27,0 % ej erhållit sådan förflyttning. Av de särskilda yrkesgrupperna visa industri och hantverk största procenttalet för de förflyttade (8,1 %) samt handel och samfärdsel det största talet för de ej förflyttade (41,1 %); sistnämnda tal skiljer sig föga från talet för allmän tjänst och fria yrken.

Försvärad arbetsanskaffning har redovisats av 15,4 %. Högsta siffran finner man vid handel och samfärdsel (23,4 %), under det att gruppen industri och hantverk tett sig mera gynnsam för de lungsjuka i detta hänseende med 19,4 % för försvärad arbetsanskaffning och högsta siffran (17,0 %) för ej försvärad arbetsanskaffning.

Av uppgiftslämnarna uttalade önskemål.

Å uppgiftsformulärets sista sida har plats beretts för anteckningar om personliga önskemål och iakttagelser beträffande förutvarande sanatoriepatienters levnadsförhållanden. Ganska många personer ha begagnat denna möjlighet att uttala sig. De flesta av dem önska ökade understöd från det allmännas sida, och från åtskilliga håll har framhållits, att statliga understöd vore att föredraga framför kommunala, när de sistnämndas fördelning förmenas ofta ske godtyckligt eller i varje fall efter mindre rationella grunder. Övriga uttalade önskemål gå ut på hjälp till yrkesutbildning, arbetsanskaffning och lämpliga bostäder samt vidare på åstadkommande av bättre eftervård, konvalescenthem och anställande av sociala kuratorer.

(Forts. å sid. 30.)

Berömda lungsjuka skalders och författare:

XVI

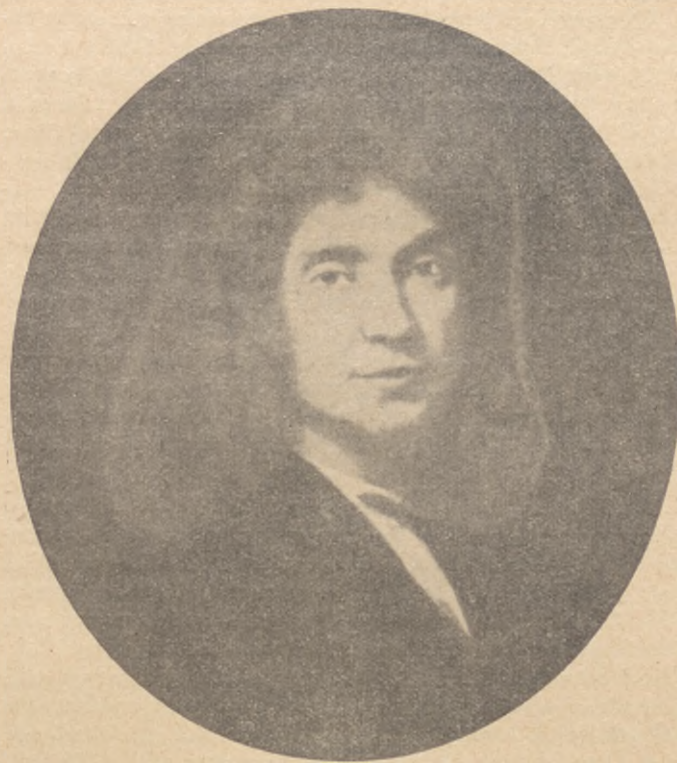
Jean Baptiste Molière

I Ludvig XIII:s och Richelieus dagar levde i Paris en tapetserare vid namn Jean Pocquelin. Ursprungligen var hans släkt av skotskt ursprung och släktnamnet hade varit Pawklin, vilket dock efter ett par generationer i Frankrike blivit ändrat till Pocquelin. Tapetserarens hustru, Marie de Cressé, födde honom flera barn, äktenskapet synes ha varit lyckligt och hemmet rätt välbärgat, med en nästan förnäm anstrykning. Sålunda erhöll Pocquelin den mycket eftersträfvansvärda platsen som hovtapetserare och kammartjänare hos konungen, något som helt säkert bidrog inte så litet till familjens anseende. En hovtapetserare hade även ekonomisk fördel av sin syssla. Han kunde alltid i sin verkstad och butik visa upp de sista kungliga moderna ifråga om tapeter och möbler.

Huset där familjen bodde kallades "Aphuset", därför att det var prytt med en träskulptur föreställande apor klättrande i ett äppelträd. Detta hus synes ha legat i hörnet av Rue Saint Honore och Rue Sauval.

Jean Baptiste Pocquelin, Molière, tapetserarens äldsta son, föddes 1622. Någon säker kännedom om hans födelsedatum har man inte, men det anses sannolikt att hans födelse inträffade den 15 januari. Då Jean Baptiste endast var tio år gammal dog hans moder. Hon var vid frånfallet endast 31 år, och det kanske inte får anses som alltför fantasifullt antaga, att det var samma sjukdom som sedermera krävde sonens liv, nämligen lungtuberkulos, som även skördade hans moder. Modern synes ha varit en synnerligen själsfin kvinna och det var förmodligen från henne som Jean Baptiste fått sina talanger för litteratur och teater. I varje fall synes hon ha varit sin man betydligt överlägsen vad beträffar själssegenskaper. Medan modern levde reste familjen ibland om söndagarna ut på landet, där hennes fader hade en lantgård, och det kan betonas att denna del av Jean Baptistes liv var mycket lycklig. Men efter moderns död, då fadern gift om sig, blev förhållandet ett annat. Styvmodern torde inte ha varit bland de snällare, ty hon påstås vara förebilden till den elaka styvmodern i Molières skådespel "Den inbillade sjuke", och detta förhållande ger oss rätt att dra en del mindre smickrande slutsatser om hennes karaktärsegenskaper. Under Jean Baptistes tidigare barndom hade som förut är nämnt familjen bott i det så kallade Aphuset, men efter moderns död flyttade man till Pont-Neuf nära hallarna.

Jean Baptiste fick först en grundläggande tapetserarutbildning av sin far och det vill synas som det varit meningen, att han skulle fortsätta i faderns yrke. Men av någon anledning ändrade man uppfattning och han sattes i den berömda jesuitskolan Collège de Clermont, där han fick en grundlig boklig kunskap. I kamratrekretsen vid denna skola mötte han flera unga män som skulle bli till stor betydelse för hans framtid. Bland dem må nämnas Armand av Bourbon, prins av Capelle, vilken sedermera blev poet i den muntra och spirituella stilen, bland

P. Mignard: Molière.

annat sedermera lancerad av Dalin här hemma i Sverige. Genom Capelle kom Jean Baptiste i kontakt med den tidens största tänkare, Petrus Cassendi. Cassendi framlade en fri humanism och epikurism i antik anda, och han predikade en strävan efter smärtfrihet och själsro för sina elever. Han torde även ha framhållit vikten av frihet från doktriner och oberoende av läraren, ty just dessa egenskaper återspeglas sedermera i Molières arbeten. I kretsen kring denne filosof mötte Jean Baptiste även en del andra vittra och skaldiskt begåvade ungdomar bland andra Hesnault, sedermera känd poet, som Cyrano de Bergerac.

Det torde vid detta lag ha varit meningen att den unge tapetserarsonen skulle bli jurist, det påstås även att han tagit juris licentiatgraden, men 1642 finner man honom i alla fall som vikarierande hovtapetserare för fadern. Konungen hade då i krigiska avsikter dragit ned till södra Frankrike och den unge Pocquelin följde på yrkets vägnar med på denna resa. Men någon hovtapetserare blev inte Jean Baptiste i alla fall. Hans intresse för allting annat utom teater och litteratur synes ha varit minimalt. 1643 avsåg sig också hans fader hovtapetserarsysslan till förmån för en yngre broder. Med advokatycket blev det också klient beställt för den unge Pocquelin. Istället vände han sig till ett teatersällskap som kallade sig "L'illustre Théâtre, där han fick engagement. Sällskapetets största skådespelerska hette Madeleine Béjart, och henne synes Jean Baptiste ha älskat innan han förenade sina öden med Armande Béjart, Madeleines yngre syster, eller som det påstås, hennes dotter. Sällskapet uppträdde först i Paris och drog därefter ut på turnéer i landsorten. Rätt snart blev Molière, det är ovisst av vilken anledning han valde detta konstnärnamn, den ledande andan i sällskapet och slutligen dess direktör. Man förde ett omväxlande och händelserikt liv på turnéerna och det framhålles gärna av Molièreforskare, att detta säkerligen bidragit rätt mycket då det gällt att förkovra Molières stora människokännedom.

Efter några års kringflackande slog man sig på nytt ned i Paris och 1658 fick man tillfälle att ge en provföreställning för hovet. Denna förskaffade sällskapet konungens synnerliga ynnest, och av högst densamme fick man tillåtelse att spela i La salle du Petit Bourbon, ett palats som sedermera revs för att lämna plats för Louvre. Då byggnaden revs fick truppen åt sig upplåten La Salle du Palais-Royal, varpå "Maison de Molière" räknas som en senare fortsättning. Molières teatertrupp fick även tillåtelse att kalla sig "La troupe de Menseur", ett namn som den bar till 1665 då konungen upphöjde det till "Troupe du Roi". Därvid erhöi man även ett årligt anslag på 6,000 livres. Naturligtvis hade man, som fallet är med ett framåtgående företag, en mängd fiender, men Molière och hans sällskap vann dock såväl allmänhetens som hovets bevägenhet, och Molière själv fick så småningom erkännande som tidens störste skådespelsförfattare. Merendels gjorde han själv huvudrollerna i sina pjäser.

Han idkade vid denna tid umgänge med Boileau, La Fontaine och andra av den tidens andliga stormän, och trots allt erkännande av hans litterära och konstnärliga förtjänster ansågs han inte värdig att inträda i den då nyligen öppnade Franska Akademien. Först efter sin död kom han inom dess murar, i det hans byst uppsattes i akademiens sessionssal.

Vad beträffar Molières privatliv synes det inte ha varit uteslutande av det angenäma slaget. Skvallret på grund av hans giftermål med Armande efter att först ha haft ett förhållande med hennes syster, eller som illvilliga rykten ville hålla före, hennes dotter, bidrog inte till att göra tillvaron trevligare. Molière som beskrives som en god och ädel människa, hade en hustru som av allt att döma hade en del mindre förtjänstfulla egenskaper. Emellertid torde inte heller Molière varit utan sina fel, ty han omtalas även som retlig till sitt lynne, något som måhända hörde samman med hans sjukdom, och dessutom hade han ett synnerligen häftigt lynne, en egenskap som ofta hör samman med teaterlivet.

Då Molière avlidit fanns i hans kvarlåtenskap inte mindre än trettio-sju teaterpjäser, de flesta skrivna under paristiden de sista fjorton åren av hans liv. Det var både farser, intrigstycken, tillfällighetssaker vilka gått som program i hovets fester. Men där fanns även karaktärssaker, som exempelvis den socialt satiriserande pjäsen "De löjliga granngringarne eller De behagsjuke lantlällorna", uppförd första gången i Stockholm år 1768. Senare kallades den även "Småstadsfruntimmerna". Bland pjäserna märktes även "Mansskolan", "Kvinnoskolan", "Fruntimmersskolan" och "Den inbillade sjuke", för att nu nämna några titlar.

Molière hade en säker människokänedom och han avslöjade gärna de mänskliga svagheterna hos sina modeller. I hans pjäser finns alla samhällsgrupper representerade, som hovfolk, bönder, bondflickor, uppkomlingar och läkare, vilka senare han synes ha haft ett särskilt gott öga till och han ansåg att de ofta dolde sin inkompetens bakom lärt klingande formler. I hans "Tartuffe" gisslar han egoismen och skenheligheten och "Don Juan" är en gripande skildring av en adelsjunke. Föröfrigt må antecknas beträffande Molières pjäser, att de ofta väckte oro, detta naturligtvis inte minst då det var fråga om satiriska arbeten. Ibland var emellertid uppräningen till pjäserna, trots Molières originalitet i övrigt, långods, liksom hans värdeslöshet även kan räknas till hans svagheter. Genom sina karaktärs- och sedekomedier skapade han emellertid en ny genre.

Den 17 februari 1673 avled Jean Baptiste Molière, världens störste lustspelsförfattare. Dödsorsaken var blodstörtning, sedan han i årtal lidit av lungtuberkulos. Endast några få timmar

Två dikter

Av Nils Thorén

Vilse gå vinddrivna skyar
vilse går människors hop
ur natten och dunklet stiger
ett ensamt och vilset rop.

Stjärnan bland stormdrivna skyar
söker i mörkret sin väg
ett ensamt och valnött hjärta
slår hårt för så trötta steg.

Vilse gå blommor ur jorder.
vilse vi själva ur mull —
en väg gå vill i en saga
så sällsam och underfull.

Vind kan blåsa
liv ur döda vatten —
vind kan blåsa
liv i döda själar . . .

Vinden fångar
örnens vingar,
lärkans vingar . . .
slungar stoft mot
kalla rymden för att åter
slunga ned ett stoft —
som vinden rör
med livets andedräkt . . .

Örnen stiger
stolt i vinden
för att gripa, blodigt dödslå
utsett byte . . .

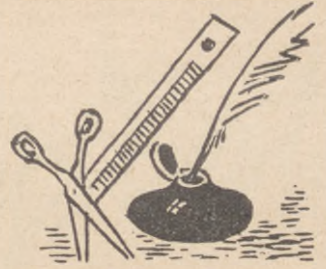
Lärkan sjunger
under vindens stråkar
för ett nyfött liv
därnere
i den gröna säden
i den skyggt förgömda
morgonvindens rike.

före sin död, hade han trots sitt eländiga tillstånd uppträtt på teatern. Han hade vägrat att följa sin hustrus och sina vänners uppmaning att inställa föreställningen. Detta skulle bli en förlust för såväl arbetarna som skådespelarna på teatern, och det ville inte Molière, ty han var en storsint man med ett gott och ädelt hjärta. Därför stod han in i det sista på den scen, som givit honom odödlighet.

Emil Hagström.

Litteratur

BOKKRÖNIKA

CHRISTER LIND: STIGEN OCH REGNBÅGEN. Söderström & Co., Helsingfors. Christer Lind var en finländsk poet och vetenskapsman som avled i Sverige förra hösten. Han hade ännu inte fyllt trettio år och hade på långt när inte hunnit infria de rika löften han gav. Ett dikthäfte av hans hand, "Vindarnas bröllop", visade hans entusiastiska, äkta lyriska temperament. Det var dikter i Edith Södergrans anda, fyllda av romantisk livskänsla. Posthumt föreligger nu resultatet av hans studier i primitiv diktning: "Stigen och regnbågen" är ett stort anlagt verk, vari tolkas de primitiva folkens gnomiska, mytiska och kosmiska lyrik. Det är en mycket fängslande läsning, varunder man gör bekantskap med uttrycken för afrikansk, indiansk, asiatisk primitiv livsuppfattning. Att lyssna till dessa besvärjelse-dikter och offerhymner, kärlekssånger och jaktkväden är att försätta sig till ett urtillstånd som är vilt och drömskt. Översättningarnas filologiska noggrannhet garanteras av Christer Linds lärare, professor Yrjö Hirn, som skrivit en vacker efterskrift till detta verk. Naturligtvis är det inte fråga om tolkningar i första hand, men ändå förmedla dessa översättningar med sin primitiva rytmiska expressivitet intrycket av levande liv.

ALBA DE CÉSPEDES: FLYKT. Fahlerantz & Gumaelius. Översättning från italienskan av Karin de Laval. Av den italienska författarinnan Alba de Céspedes föreligger tidigare i svensk översättning romanen "Ingen vänder tillbaka". Hennes nya verk, förtjänstfullt tolkat av Karin de Laval, är en novellsamling, där man fäster sig vid den realistiskt psykologiska framställningens skarpa och halt. Oftast äro motiven av tragisk art: en konflikt, mestadels erotisk, får sin belysning. Den novell som kanske längst stannar i läsarens minne, är också den till formatet största i samlingen. Den heter "Inackorderingen" och skildrar med inte ringa finess och inlevelse ett kärleksförhållande mellan en ung man och en åldrande kvinna, som snart får se sig undanskymd av sin egen dotter. Alba de Céspedes bok tillhör avgjort inte dussinlitteraturen. Den har ett allvarligt ärende, en levande framställningskonst och vittnar om mogen människokänedom.

OTTO SYLWAN: BELLMAN OCH FREDMANS EPISTLAR. Gleerups förlag. Det är egentligen förvånansvärt hur relativt undanskymd Bellman, vår mest levande skald från 1700-talet, blivit i den litteraturhistoriska forskningen. Särskilt har bristen på en populär och samtidigt tillförlitlig monografi över skalden starkt gjort sig gällande. Nils Erdmanns bok om Bellman, utgiven 1896, har visserligen förtjänster men de ligga mer på det rent kulturhistoriska planet. Otto Sylwans nu utgivna lilla monografi har velat täppa till en lucka. Sylwans framställning bär genomgående prägeln av stor vederhäftighet. Den gör emellertid ett ganska negativt intryck — något som författaren väl är medveten om att döma av företalet.

Vad vi vet om Bellmans person och privatliv är märkvärdigt litet. Sylwan gör vad som göras kan för att av de magra notiserna ge en bild av skalden. Den rent litterära analysen är nyktert kritisk, och mången älskare av den bellmanska diktningen skall väl understundom reagera mot de relativt snäva omdömena, som stå i så bjärt kontrast till exempelvis Levertins i hans berömda och alltjämt ytterst njutbara essä om Fredmans sångare. För egen del får recensenten inskränka sig till ett par anmärkningar i förbigående. "Bellmans sinne för landskapet hade sin märklige begränsning", säger Sylwan. Ja, det är sant att han sällan rörde sig långt utom Stockholms tullar — han var en utpräglad stadsmänniska och som sådan en älskare av kulturlandskapet framför allt. Men hur har han inte vetat att ge nyanserna i det landskap han beskrev och älskade! Inte behöver det vara ett tecken på utvecklad naturuppfattning att man beskriver och skildrar så många olikartade landskapsområden! Sylwan säger på ett annat ställe, att Bellmans "sinne för rytm icke var så starkt som hos svenska skalden i allmänhet; verskonstnär som de andra stora var han icke". Det är ett förbluffande omdöme, som man inte utan vidare är villig underskriva. Sylwans auktoritet som kännare av svensk vers är stor och ofta betygd — men vill han verkligen påstå att den rytmiska uttrycksfullheten och variationen skulle vara mindre hos Bellman än t. ex. hos Tegnér eller Kellgren?

Också på några andra punkter lockar Sylwans framställning till gensagor. Detta hindrar inte att hans bok om Bellman blivit en upplysande och viktig skrift, väl värd att läsas av var och en som är intresserad av ett av våra största poetiska genier.

Johannes Edfelt.

Storoffensiv . . . (Forts. fr. sid. 10.)

serien "Berömda lungsjuka skalden och författare" kan nämnas i detta sammanhang, liksom bokkrönikan.

Avsikten med dessa kortfattade tips i studiefrågan har som sagt varit att rikta uppmärksamheten på en väsentlig sida av såväl vår förbundsverksamhet som de mera lokala "fritidsproblemen" i patient- och konvalescentföreningarna. Återstår att gripa sig verket an och sedan utan att falla till föga för eventuella motgångar med seg uthållighet fullfölja verksamheten. De olika folkliga bildningsförbunden står säkert till tjänst med handledning och studieplaner. Själv kan också i många fall vara bästa dräng. En hänvändelse till Riksförbundet mottages alltid med förståelse och intresse. Dit bör sedan i sinom tid även rapporterna om framgångar och nederlag inflyta — givetvis med de förra i avgjord majoritet! Härigenom kan erfarenheten komma andra studiekamrater och -cirklar till godo och den framtida strategin vidare utformas.

Alltså — full fart på den fredliga studiefronten!

I dag går vi, allt gårdsofolket, nere vid sjöängen i färd med skärgårdens egen originella sensommarslätter: skördandet av vassen.

Den viktigaste och väsentligaste höskörden har redan hunnit bärgas in från ängarna och allmänningarna. Men bladvassen återstår ännu. Här utåt öarna med sina magra och steniga backar, vet varje arrendetorpere att vikarnas vass är ett av nötkreaturens viktigaste vinterfoder. Vassen kanske inte håller samma näringsvärde som det kulturväxta fodret. Men för nötboskapen (som är läckergommar av rang) betyder vassen en högst välkommen omväxling i dieten. Vassen innehåller i stor utsträckning en mängd av de salter som kreaturen fordrar för regelbunden matsmältning i alla sina fyra magar. Detta är inga lösa kristidsfunderingar. Under sommartid kan man få se hela kreatursfloccar, vilka ha tillgång på det allra präktigaste ängsfoder, mödosamt vada ut i sjösträndernas lösa dy till dess vattnet står dem högt upp under buken, blott och bart för att få tillfälle att sleka i sig det åtråvärda mulbete som vassen utgör för dem.

Vassen är alltså ett kreatursfoder som man väl bör ta vara på. En nationaltillgång i sitt slag.

Med uppkavlade byxben och nakna överkroppar vadar vi i en vid linje ut i det redan kylslagna vattnet för att pröva bettet i de krokiga skärorna. Vi arbetar oss allt längre och längre ut från stranden. Vassen reser sig som en hög och till synes ogenomtränglig skog framför oss. Det är bara att hugga, skära och bunta ihop. Då och då stöter vi upp en kull änder som lyfter besvärligt och smattrar iväg på klumpiga vingar under ängsligt tjatter och tjat. — Just i år finns det f. ö. ganska gott om änder inne i de stora vida vassarna. Och det kanske har sin naturliga förklaring; under de sista åren har tusentals tjuvskyttar tvingats till att i stor utsträckning upphöra med sin lönliga

Sensommar- SLÅTTER

hantering (Med tjuvskyttar menar jag då inte gamla skärgårdsbor vilka ibland lossar ett skott för att få ett välbehövt tillskott i den annars ganska magra torpardieten. Skamordet tjuvskytt bör rätteligen vara präglat för de hänsynslösa söndagsjägare, vilka under normala tider då bensinen flödade, rusade omkring med sina racerbåtar i havsbandet och idkade sjöfågel"jakt". Men jakt borde i detta sammanhang rätteligen utbytas mot rimordet slakt. Tjuvslaktare istället för tjuvskyttar. Sedan ett par år tillbaka har det emellertid lagts hinder för dessa herrars framfart. Resultatet låter inte vänta på sig, sjöfågelkullarna växer. Åtminstone en sak som kan skrivas på krigstidens kreditsida).

Steg för steg kämpar vi oss ut i vassen. Vi lämnar stora bingar av det bredbladiga fodret efter oss i båtarna.

Och mitt i arbetet kommer allas vår stolthet lugnt och majestätiskt utpaddlande ur en tät vassrugge: havsvikens okrönte härskarpar över alla skrikande och snattrande fåglar. Det är de två bländvita gammelsvanarna med sina sju årsungar i kölvattnet. Varje vår kommer många par svanor och försöker bosätta sig här i samma havsvik. Men det går inte så lätt. Ja, det går inte alls. Ty våra "egna" svanar är alltid beredda att försvara sin ensittarrätt med sådan hätsk tapperhet att alla inkräktare tillslut föredrar att hellre fly än bli illa fåktade. — Vi vet var honan häckar om våarna och alla går vi en lång omväg kring platsen för att inte i onödan störa henne i hennes moderliga gärning. Denna vår uppmärksamhet besvaras med att de stolta fåglarna återkommer troget varje vår så snart isarna brutit upp.

Och vi skär vass!

Dagen välsignar vårt arbete med en strålande het sol som gassar varmt över våra nakna ryggar. Det är en lång svit av arbetsamma timmar med många tunga tag ute i det ringlande och glittrande vattnet. Sjöbotten, vilken vi vadat ut på, är dyg och sank. Vi sjunker oupphörligen djupt ner i gytjan. Blåbyxorna, det enda klädesplagg vi har på oss, är snart alldeles genomblöta av lika delar havsvatten och svett från våra egna kroppar. Men mitt under det hårda och heta arbetet tänker vi knappast på en sådan bagatell. Först då vi släpat upp alla vassbördorna på stranden och lagt oss till vila runt den medhavda matsäcken, känner vi hur en sakta frossbrytning skakar kroppen. Det har redan blivit något försent att vistas alltför många timmar i sträck ute i vattnet. Men vad gör det. Ingenting uppgår i alla fall mot den sköna känslan att efter välförrättat värv få sträcka ut kroppen på det varma, soldoftande strandgräset och vila riktigt ordentligt under några minuter.

När man sedan sätter sig upp för att stoppa några dyrbara tobaksfrön i pipan, känner man hur händerna är stela i flatan efter greppet om vasskaran.

Skärgårdens sensommar-slätter har fordringar på sin man.

Ett dystert 25 års- minne

Av Ester Sjöblom

1918. Krig ute i världen, då som nu. Stegrade levnadsomkostnader och samma bekymmer med mat och ransoneringskort. Ja, ännu värre eftersom ransoneringen genomfördes så sent att den aldrig hann bli riktigt effektiv. De flesta födoämnen var praktiskt taget slut i allmänna handeln innan de sattes på kort, vilket betydde att de välsituerade, vilka hade råd att betala fantasipriser, för länge sedan lagt upp stora lager medan folk i enklare förhållanden stod där med tomma händer.

Det var en mörk tid med panikstämning i luften. Sverige hade visserligen lyckats undgå att bli indraget i kriget men förhållandena var besvärliga nog ändå. Det var dyrtid. Pengar fanns det gott om men inga varor. I städerna svalt man medan landsortsbefolkningen av förklarliga skäl klarade sig bättre. Det var de långa och bistra matköernas tid. I timmar stod husmödrarna tåligt väntande på att få köpa en bit fläsk eller ett kilo mjöl. Men det hände ofta att de fick vända tomhänta tillbaka emedan det inte fanns några varor.

Under sådana förhållanden gick praktiskt taget allting att sälja och betalades med goda, ja många gånger svindlande priser. Företagsamt folk som inte besvärades av alltför känsliga samveten skapade sig stora förmögenheter. Nya firmor och företag växte som svampar ur jorden. Unga springpojkar som knappast börjat använda rakkniven ännu såg sig plötsligt som direktörer med många underlydande. Det var en tid då ingenting var omöjligt.

Dessa "gulaschbaroner" levde ett högt liv. Lättförtjänta som deras pengar var rullade de lika fort som de flöt in. Champagnekorkarna smällde och dansen gick på guldkrogarna. Man hade liksom på känn att härligheten inte skulle vara evigt. Det gällde att suga så mycket must ur tillvaron som möjligt innan allt var förbi.

Under tiden stod den stora massan där med tomma magar och allt bistrare uppsyn. Mat fanns inte att köpa och bostadsbristen var också oerhörd. Två, tre familjer i en lägenhet var ingenting ovanligt. Den som lyckades komma över ett omöblerat rum i andra hand prisade och det med rätta sin lyckliga stjärna. I Stockholm fanns ju alltid Sievertska kasernen att tillgå. Där bodde en massa familjer i små bås skilda från varandra av en tunn brädvägg. Jag gjorde en gång ett besök där och fast jag endast var ett barn blev jag helt beklämd över dessa tunna bräder som så dåligt förmådde värna om trivsel och familjelycka.

Min far arbetade under denna tid på en gård vilken ägdes av en "gulaschbaron". Före kriget hade denne varit en enkel fabriker utan större vyer. Men så började han tjäna massor av pengar på sina mer eller mindre ohederliga affärer. Naturligtvis skulle han köpa sig en gård, det gjorde ju alla som hade någon möjlighet därtill. På en gård producerades allt som behövdes för livets uppehälle. Där behövde ingen svälta. Uträkningen var nog riktig men den gode fabrikeren hade inte den blekaste aning om hur ett jordbruk skulle skötas. Otroligt envis och tråskallig som han var ville han inte heller taga råd av någon. Allt skulle ordnas efter hans eget huvud. Det passade bevaras inte att arbetarna kom till godsägaren med några välmänta anvisningar.

Så gick det också som det måste gå. Höet stod ute vecka efter vecka i hållande regn och ruttnade till sist på sina störrar. De utsvulna kreaturen måste slaktas emedan det inte fanns ett strå att ge dem. Säden kom inte i jorden i tid och när statarna skulle sätta den potatis de var berättigade till fanns intet utsäde. Men fabrikeren förklarade att det var lätt avhjälpt. Till hösten

(Forts. å sid. 19.)

Av Marco P.

I.

Har du samlat nu i ladorna, du gode odalman,
så att landet får sin bärgning, det av nöden är minsann.
Står med stinna juver kossorna i sina trygga bås,
så vår mjölk blir mindre blek och blaskig, det behövs
gunås.

Har den knattrat slut på skördeältet, din lokomobil,
eller tröskar du på logen enligt gammal sed och stil?
Kanske har ett lastat gengasåk till kvarnen redan gått,
låt oss hoppas då, att mälden håller minst beräknat mått.

Trivs de, grisarna i stian, är de glänsande av fett,
så att fläskkupongtilldelningen får mer reson och vett?
Dina värphöns hela sommaren har värpt med energi,
och vi blev bedrövade, om nu en paus det skulle bli.
Har du tagit del av L. K:s cirka tusen cirkulär,
ska vi gärna tacka dig för detta ledsamma besvär.

Och vi tackar dig för allt som du har frambragt med ditt
knog,
i din lagård, på din skördmaskin, vid trösk, på harv,
vid plog.

II.

Har du syltat, har du saftat, så det räcker för i år,
och så helaste familjen sina vitaminer får?
Kära rara lilla husmor, så som du har legat i,
akttningsbjudande är batteriet i ditt skafferi!
Lingonkrukor, svamp, tomat, pickles, ljuvlig blåbärs-
saft,
vinbär, krusbär, hallon — du ett väldigt snärj förvisso
haft.
Allting kommer väl till godo, du ska ha ett ärligt tack,
ty vår kost i övrigt blivit ganska magerlagd, ack, ack!

III.

Nu i hetsig färgprakt skogen står, det bådår vintertid,
men med ro vi tar, att vi mot vintervilan är på glid.
Ty på vinter följer vår — det där har kanske sagts
förut? —
och vi gläder oss, när vintervinden viner kring vår knut.
Det är nordanväder, och allt nordiskt är oss mäktiga
kärt,
det i dessa bistra tider har oss blivit dubbelt värt.
Höstens heta färger flamlar, en förgängelsens fanfar,
oförstörbar Livets evigt unga makt vi äger kvar.

Ett dystert 25-årsminne (Forts. fr. sid. 17.)

skulle han köpa upp så mycket potatis att var och en fick sin del.

Arbetarna mumlade i skägget men kunde ingenting göra. Det var bara att låta sig nöja. Och sommaren gick ju alltid.

Men när hösten kom visade det sig att det inte fanns någon potatis att köpa. Den hade helt enkelt "kommit bort i hanteringen".

Nu kallade fabrikören in sina underlydande på kontoret och klarlade sina svårigheter. Han påpekade att det var omöjligt att uppbringa ett så stort potatisparti att det räckte till alla. Men han var villig att lämna kontanter i stället så att var och en under hand kunde köpa sitt vinterbehov av rotfrukter. Det var allt vad han kunde göra.

Jag minns den dagen så väl som om det hände i går. På köksbordet stod en karott med kålrötter kokta i saltvatten och ett fat med spisbröd, det var hela middagen. Min far kom in, hängde upp kepsen och rocken på kroken vid dörren. Så satte han sig till bords och medan han grep in på de evinnerliga kålrötterna tog han fram de skrynkliga tiorna och lade på bordet. Med en förbittrad suck sade han:

— Pengar. Vad fan skall man med det. Det kan väl inte ungarna äta!

Dessa fasans år från min barndom minns jag som en enda hunger vilken rev och slet i mina inälvor. Jag steg upp hungrig och grät mig till sömn varje kväll. En blixtrande huvudvärk infann sig så fort jag klev ur sängen om morgnarna och tänderna föll sönder som grus i munnen. Min far svor och förbannade de mäktiga som styrde världen, medan den lodräta rynkan mellan min mors ögonbryn blev allt djupare. Och över allt

sammans låg den förhatliga kålrotslukten som en dimma. Obehaget inför denna aldrig upphörande stank var så intensivt att jag ännu efter tjugufem år inte kan fördraga kokta kålrötter.

På dagarna samlades vi barn på en liten bergknalle som låg utanför stugorna. Där satt vi och fantiserade om mat, läcker mat. Stek, fläsk, smör och mjölk. Vi var små uthungrade vilddjur som glömde bort att leka. Inte en millimeter kunde vi höja oss över magens krav.

Fram i november lyckades min far komma över tio kilo potatis. Det var en remarkabel händelse. Men som vi hade överflöd på kålrötter bestämdes det att potatisen skulle sparas till julen. På så sätt blev ju helgen extra festlig.

Det var mycket dumt tänkt av mina föräldrar. Ty när min mor på julaftonen gick ner i källaren var låset uppbrutet och säcken borta. Vem som var tjuven blev aldrig utrett men jag hoppas innerligt att potatisen fastnade på tvären i halsen på honom.

Sådan var situationen när spanska sjukan började härja. Från början hade den kommit med några resande från Tyskland. De första fallen var också relativt godartade.

Sjukdomen som var ohyggligt smittosam spridde sig med vindens snabbhet. Var och en som infekterades förde smittan vidare genom hostningar och nysningar. Som regel började det med frosskakningar och hög feber. Det värkte i hela kroppen och man överfölls av stor mattighet. Ögon, öron och svalg infekterades och ofta angreps lungsäcken. I sådana fall var dödligheten mycket stor, trettio till fyrtio procent. Statistiken visar att antalet dödsoffer för spanska sjukan under 1918 gick upp till 27,000.

Min mor slog en filt om mig och bar mig fram till fönstret.

Många restauranger, affärsföretag och teatrar måste stängas eftersom all personal insjuknat. Läkare, präster och dödsgravare fick arbete så gott som dygnet runt till de i sin tur föll offer för den lömska farsoten. Och på regementena där dödlighetsprocenten var större än på andra ställen spelades Chopins sorgmarsch från morgon till kväll.

Under denna förfärliga epidemi fylldes sjukhusen snabbt. Man måste till och med inrätta provisoriska sjukstugor. Läkare och personal räckte inte till på långa vägar utan många frivilliga måste arbeta natt och dag med att vårda sjuka och döende.

Fram på hösten började emellertid sjukdomen att avtaga. Antalet döende sjönk ständigt. Nästa vår blossade emellertid epidemin upp igen, men blev inte så långvarig. Och fram på sommaren var det hela överstämmandet.

Denna sjukdom som uppträdde så gåtfullt och som på kort tid kunde rycka bort hela familjer gjorde folk vidskepliga. Naturligtvis begrep väl en och var att det var svälten som försvagade kroppskonstitutionen så att man lättare föll offer för smittan. Det var en förnuftig förklaring och just därför tilltalade den inte alla. Man började laborera med botemedel på egen hand när doktorerna stod hjälplösa. En del använde sprit, stälpte i sig sådana massor konjak att man inte nog kan förvåna sig över att de överlevde en sådan hästkur. Andra kokade underliga mediciner av bark och löv. Ja, man till och med drog sina barn genom krokiga björkar. Tillfrisknade sedan den arme patienten så var det naturligtvis inte tack vare utan trots detta kvacksalvande.

I mitt föräldrahem sjuknade vi alla utom min mor. Det är en

gåta hur hon som hela sitt liv var klen kunde klara sig när vi andra som var kraftigt byggda lades på sjukbädden. Min far och mina systrar frisknade emellertid snart till men själv var jag illa där. Till sist måste doktorn komma. Det var ett vidlyftigt företag för fattigfolk på den tiden. Ett läkarbesök betraktades nästan som ett bevis för att allt hopp var ute. Därför gick det inte heller en dag utan att kvinnfolken kom in för att se efter om jag inte snart skulle få "dödfärg".

Jag låg där feberblossande i sängen utan att få en blund i ögonen. Om nätterna såg jag min mors skugga på väggen som en stor, svart fågel belyst av det svaga skenet från den spottande karbidlampan. Då och då kom hon fram till sängen och tvättade de blödande såren på min mun. Dessa utslag plågade mig mycket. Varet som rann ur dem klistrade ihop läpparna så jag inte kunde öppna munnen utan hjälp. Min mors händer var hårda och grova av tungt arbete men jag minns att jag fann dem mjuka och svala när hon strök min heta panna.

Under den tid jag låg sjuk levde jag helt och hållet i min fantasivärld. Sängen var en febergunga som slängde mig fram och tillbaka i rummet. Tillvaron befolkades av inbillade gestalter som ingen mer än jag kände till. Till synes låg jag där dåsig och slapp men i min hjärna sköt hektiska feberblommor fram som lysande raketer.

Hur långt bort från verkligheten jag befann mig blev uppenbart en dag då jag redan var på bättringsvägen. Det var på sommaren och min mor hade ställt fönstret öppet för värmens skull. Jag låg där i sängen och slöade som vanligt.

Plötsligt fick jag höra den underbaraste musik. Det var som om den ljöd bara för min skull. Jag slöt mina ögon och beredde mig att vaggas till sömn. Den smekande melodien som strömmade in genom fönstret skänkte mig den ro som jag förgäves längtat efter under min sjukdom. Men plötsligt blev jag rädd. Kanske var jag redan död och det var den himmelska musiken som hördes. Jag spärrade upp ögonen och gallskrek.

Min mor rusade till. När hon fick klart för sig vad saken gällde ville hon stänga fönstret. Inte skulle en usel positivhalare få skrämja livet ur hennes sjuka barn.

Men jag bad henne låta bli. I stället ville jag upp ur sängen och se på spelemannen.

Min mor slog en filt om mig och bar mig fram till fönstret. Och nu såg jag musikanten. En liten svartmusig italienare i slitna kläder. Han hade ett bekymrat uttryck i sina bruna ögon. Det märktes på honom att han fann livet otryggt och brödbiten knapp.

Men jag fäste mig inte vid att han var luggsliten. För mig var han en uppenbarelse, en gud som kommit enbart till min glädje. Vilken underbar melodi han vevade fram. Jag formligen drack in den och den glödde som vin i mina ådror. Senare har jag lyckats identifiera melodien som La Paloma. Men den gången visste jag inte vad den hette. Det var före grammofonernas och radions tid. Ett statarbarn hade inte den dunklaste aning om sådana saker som musik. Men det gjorde också detsamma. Vad brydde jag mig om namn. Det enda som intresserade mig var melodien. Och den var så ljuvlig att jag grät av glädje och önskade att jag varit ett positiv och att någon kunnat smeka fram sådana melodier ur mitt inre.

Min mor bar mig till sängen igen och täckte över mig med filtarna. Men jag låg länge och gladde mig åt musiken. Allt eftersom italienaren gick längre och längre bort ljöd den allt svagare. Till sist dog den bort alldeles. Men ingen kunde taga bort den lycka som uppfyllde mig. Jag hade upptäckt musiken och aldrig hade jag väl trott i mitt tioåriga liv att en sådan glädje fanns till. Från den dagen tillfrisknade jag snabbt.

Vivan Gull vill ut i Livet..

Vivan Gull var icke någon vacker flicka. Men hon ägde en god figur och Ewoniernas stora ögon med dess djup av pärlmor. Och en denna sinnets och själens tillbakadragenhet och ödmjuka "rör mig icke" som så ofta karakteriserar gamla familjer vilka framlevt sina liv bak stängda dörrar.

När Fredrik Adolf Ewonius lämnade detta jordiska efterlämnade han en förmögenhet stor nog att tillförsäkra de efterlevande en ståndsmässig existens. Det var inför detta som änkefru Ewonius med oblida blickar betraktade Vivan Gulls emanciperade önskemål om ett förvärvsarbete. Fru Ewonius ansåg nämligen att hon var för ung och att hon i hemmet hade tillfälle att odla de artistiska talanger vilka en givmild försyn utrustat henne med. Vivan Gull var icke allenast musikalisk — hon hade tagit avancerade lektioner i pianospel och sång — hon även tecknade och målade med en talangfullhet som stod över det amatör- och dilletantmässiga. Fru Ewonius syntes det tillräckligt om dessa talanger ännu så länge odlades inom hemmets skyddande murar. Och vad hindrade att Vivan Gull förtjänade på sina talanger. Hon kunde ge lektioner och avyttra alstren av sin flit inom bekantskapskretsen, till vänner och vänners bekanta.

Men detta var icke nog för Vivan Gull. Hon ville helt enkelt ut i världen, lära känna människorna ur en annan horisont och synvinkel än hemmets och umgängeskretsens. Hon ville se män-

niskorna i deras arbete och vara själv en bland dem som arbetade. Vivan Gull förmenade att hon sålunda skulle tillföra sin talang något hon väl visste att den saknade: det levande livets puls och blod. Hon längtade efter handling och verksamhet, att förunnas bli en levande människa bland levande människor. Vivan Gull hade drömt om en anställning i ett stort varuhus musikavdelning. Var om icke här skulle hon möta livet och människorna. Men fru Ewonius hade förnärligt slagit ifrån sig: en Ewonius bakom en disk. Och när intet annat hjälpte föreslog fru Ewonius lektioner i målning för en professor i målning, vars syster tillhörde umgänget. Men Vivan Gull framhärdate i att först vilja lära känna livet och människorna, först förtjäna sitt bröd och sedan blev det rum och tid nog för studier.

Trots dessa konfliktmöjligheter förlöpte livet stilla och lugnt i det Ewoniska hemmet vid Humlegårdsgatan med utsikt över Hedvig Eleonora kyrka och det färgrika människomyllrande torget. Mor och dotter respekterade varandra inbördes, och fru Ewonius tyckte sig i sin dotters emancipation igenkänna sin egen ungdom. Hon hade icke vunnit den man som blev hennes kamrat genom livet om hon icke mot sina föräldrars vilja gått en egen väg genom livet. Det var som sjuksköterska vid ett av huvudstadens stora sjukhus, hon mötte Fredrik Adolf Ewonius. Då kandidat Ewonius efter licentiaten erhållit plats,

som underläkare vid ett sjukhus i landsorten, hade de gift sig. Och två år senare hade Vivan Gull kommit till livet och världen: en efterlängtat pant för en innerlig kärlek och ett gott kamratskap, som varat utan konflikter under allt för få år.

Vivan Gull beslöt att vänta tills hon blev myndig. Det var bara ett och ett halvt år till dess. Och under denna väntans tid kom hon på en idé. Hon författade en annons: "Ung dam, önskar i tankeutbytningsyfte korrespondera med bildad man, som hyser intresse för musik, litteratur och konst..." Vivan Gull erhöll en myckenhet svar, en del väckte hennes löje, en del hennes förtrytelse och förvåning. Sedan hon gallrat bland de legio friarna, svarade hon på några, av dessa bortfölla en efter en tills en enda kvarstod, som syntes henne vara den mest respektable och för hennes intressen mest givande. Denne som kallade sig Johan Jacob Billinger skrev kort och gott och rakt på sak, icke om sig själv, men om livet och människorna och deras behov av skönhet och kamp, i konst och musik och litteratur. Det blev en givande korrespondens, som varade ett halvt år eller så, då hennes litterära och epistolära vän, föreslog ett sammanträffande och ett gemensamt besök på Nationalmuseum. Efter någon tvekan svarade Vivan Gull jakande på denna framställning och så bestämdes dag och tid, och som igenkänningstecken skulle han bära — på eget förslag — en Baedeker i handen.

— — —
Det var en aning vår över stockholm, den söndag Vivan Gull steg av spårvagnen vid Karl XII torg. Strömmen bar seglande, drivande isflak, på vilka vildänder och måsar seglade, och genom molnbankarna sköto knippen av solstrålar över kajerna och stadens hus. På Nationalmusei trappa, stod en högre man i grå ulster med grå pälskrage, grå damasker och grå filthatt, med en röd bok i handen.

— Fröken Ewonus, sade mannen och lyfte sin hatt, jag är Johan Jacob Billinger. Har jag tillfredsställelsen att i någon mån, till en början, i det yttre motsvara en eventuell fördelaktig uppfattning om min person.

— I det stora hela — och för övrigt gör det detsamma, sade Vivan Gull, ty något skulle ju sägas.

De gingo båda upp för trapporna. Johan Jacob Billinger tog i dörrhandtaget.

— Nej men, sade Vivan Gull, museet är ju stängt för rengöring.

— Ja, sannerligen har ni inte rätt!

De stodo rådvilla en stund.

— Tillåt mig fröken Ewonus föreslå att vi går och äter till sammans. En god lunch, bestäm plats, — — —

— Nej tack, herr Billinger, jag äter hemma. Förövrigt måste jag gå nu.

— Skall ni gå. Tillåt mig följa — — —

— Det är fasligt vänligt av er alltsammans, men jag åker hem, herr Billinger.

— — —
Det var icke utan nyfikenhet Vivan Gull inväntade posten de närmaste dagarna. Det skulle bli intressant att se huru herr Johan Jacob Billinger reagerade i brev. Men dagarna gingo och intet hördes och vart efter tiden gick, började Vivan Gull inse att hon kanske handlat dumt ehuru fullt konventionellt. Hade hon icke velat, önskat komma ut i livet, se människor, höra något annat än det som var dag. omgav henne. Och hade icke Johan Jacob Billingers erbjudande varit ett tillfälle att komma ut ur cirkeln, den vanda miljön. Och snart anklagade hon sig själv för ett barnligt uppträdande, för flickaktigt, omoget, dumt. Han hade ju dock i sina brev uppträtt

som en bildad man och som han framställt sig vid sammanträffandet hade han icke jävat bilden. Herr Johan Jacob Billinger hade med all rätt funnit henne dum, för dum, att fortsätta korrespondensen med.

Fru Ewonus hade iakttagit en viss förändring hos sin dotter som hon funnit stillsammare, ehuru något tankspridd. Men framför allt hade hon funnit Vivan Gull mera hängiven musiken än någonsin förr. Och fru Ewonus tänkte att Vivan Gull kommit på andra tankar om sin framtid. Det rådde sålunda frid och harmoni i hemmet och åter gingo dagarna, dag efter dag, vecka efter vecka, och veckorna blevo månader.

Men Vivan Gull hade icke kommit på andra tankar. Hon hade endast sett tiden an och spunnit sina nät. Och det var inte utan att Johan Jacob Billinger hade sin orsak i detta förhållande. Vivan Gull hade nämligen kommit till den slutsatsen, att hon skulle bli ännu dummare än hon var den gången, om hon stannade hemma och väntade tills friaren kom. Å, nej, Vivan Gull skulle allt själv ha ett ord med i laget. Och skulle hon ha en man, så skulle det vara en ny man, och icke någon av dessa gamla hon sett sedan hon var barn — — —

En dag medan fru Ewonus, nyss hemkommen från ett torgbesök, ordnade med blommor i vaserna i salongen, bad Vivan Gull om ett samtal.

Fru Ewonus blev lätt förvånad.

— Javisst, var det enda hon sade, skall jag sätta mig, vänta tills jag ordnat med vasen här.

— Jag kan tala medan du sysslar med blommorna, sade Vivan Gull.

Vivan Gull strök en lock ur pannan.

— Jo mamma, jag skulle bara tala om att jag fått plats som lektrice hos en fru Simmson.

Fru Ewonus tappade en tulpan som föll till golvet. Vivan Gull tog upp den.

— Jag förstår att mamma vill veta litet om vem fru Simmson är. Hon står i telefonkatalogen som generalkonsulinna. Och fru konsulinnan bor vid Strandvägen. Med nummer 68.

Fru Ewonus teg.

— Önskar mamma veta något vidare?

— Tackar om, sade fru Ewonus ödmjukt.

— Min plats börjar i morgon. Min arbetstid är från elva till tre och från fem till sju eller åtta. Och så blir det teaterbesök. Ja- och —

Fru Ewonus undrade stillsamt.

— Skall du bo hemma, eller —

— O nej, jag har ett förtjusande rum med vinröda gardiner och vit möbel — —

Det var tyst en stund. Mor och dotter voro brydda inför varandra.

— Vad-tror-du-pappa-skulle-ha-sagt — — — sade fru Ewonus.

— Lilla mamma, varför dra fram pappa. Förresten tror jag han skulle ha sagt: duktig flicka.

— Då får jag väl säga detsamma, sade fru Ewonus, som innerst kände sig mera belåten med det inträffade än hon ville yppa.

— — —
Simmsons hade sin våning på nedre botten intill Djurgårdsbron. Från våningens fönster ägde man en lika lantlig som stadsmässig vy. Det lantliga aspektet utgjordes av Djurgårdens skogiga kontur, Djurgårdsbrunnsviken och Nybrokajens rader av roslags- och ålandsskutor. Och så var det staden, staden — Med de soliga dagarnas flanerande Stockholm och kvällarnas

myllrande folkliv ut till Djurgården. Och så var det vaktparaden var dag, — — —

Simmsons voro infödda stockholmare. Konsul Simmson hade tillhört den grupp företagsamma män vilka under det gamla seklets sista decennier uppbyggde Stockholm till storstad. Carl August Simmson hade varit enkel byggmästare, som sett sitt livs mödor krönas med allt vad ett liv har att ge av penningar och yttre och inre lycka. Sedermera generalkonsul Simmson, hade hört till de män vilka icke inför framgången förlora kontakten med det gamla. Sålunda hade han vidhållit sitt ursprung och funnit Clara Gustafva Carlsson som han i tidiga ungdomsår gift sig med vara den bästa och trognaste livsledsagarinnan. Hon hade vandrat från det lilla söderkafeets kök, till den stora våningen med bibehållen självaktning och fattning. Hon hade förstått att anamma det bästa av vad livet och människorna gett utan att förneka sin personlighet. Hennes naturliga stolthet och klara intellekt hade lätt tillåtit henne att anamma såväl den inre auktoriteten som den yttre grandessan som tillhörde miljön. Hon var konsulinnan Simmson men hon var till sin kärna fröken Klara Gustafva Carlsson från S:t Paulsgatan i Maria församling.

Från den dag då Vivan Gull för första gången stigit in i det Simmsonska hemmet hade de funnit varandra. Medan Vivan Gull läste eller konverserade, studerade fru konsulinnan sin unga väninna med världs- och människoklok undran. Hon förstod att här var någon som ville något med sitt liv och det var icke minst tack vare detta hon fann behag i att lyssna till Vivan Gulls mjuka och klara och melodiska stämma.

Dagarna gingo.

Det hade varit höst med drivande skyar och silande regn. Hon hade sett vintern komma med fallande snö mot Djurgårdshöjdernas mörka fonder. Och Vivan Gull hade gått genom det mesta av årets nya litteratur då hon en dag upptäckte att den långa vintern blivit vår.

Genom salongens höga och välombonade fönster strilade en skälvande gyllene solstrimma. Och mellan seglande skyar lyste himlen blå och stegen där ute ljödo lättare och rösterna lystes upp i skratt. Och en dag hade solen där ute vuxit till ett mildt hav av ljus, som uppsökte rummets alla vinklar och vrår.

Vivan Gull hade läst J. P. Jacobsens Niels Lyhne.

"Det finns starka människor, som kunna taga sin sorg på sig, starka naturer, som just känna sin styrka i bördans tyngd, emedan de som äro svagare, ge sig hän till sorgen viljelöst såsom man ger sig hän i en sjukdoms våld. — — —"

Vivan Gull hade ännu icke upplevt vare sig den stora sorgen eller den stora glädjen. Sant är att hon enligt naturens ordning saknat sin fader, men det hela var dock innerst något som stod utanför henne, icke angick hennes eget liv, hennes själ, hennes doldaste, hemligaste, blott anade liv, som en gång skulle gå i blom. Ty det var ju livets mening, att livet skulle blomma.

Fru Simmson steg in i rummet.

— Det börjar bli vår, och efter våren kommer sommaren, sade fru Simmson, och det är ungdomens tid. Och jag har tänkt att du skall få komma ut ett tag efter en lång vinter med en gammal människa.

— Tant menar att vi skulle åka ut ett tag. Ja, det vore roligt.

— Nej, min flicka, du skall ut med ungherrar, karlar, du skall ha herrsällskap. Djurgårn runt, det gjorde Simmson och jag då vi var unga. Tänk du, vi hade inte råd att gå på Has-

selbacken, utan vi drack kaffe i ett stånd på Slätten. — Jo du, så kan det vara och så kan det gå.

— Jag bryr mig inte så mycket om ungherrar tant, sade Vivan Gull.

— Jasså inte det. Då passar det ännu bättre, att du får se karlar. Du har väl inte tänkt sitta så här hela ditt liv. Du skall få se en ungherre strax. Så ung är han inte precis, men han är bra. — Nu ringde det, han är punktlig.

Vivan Gull reste sig.

— Få vi främmande?

— Främmande, jo vi få främmande må du tro.

Mellan dubbeldörrarnas portierier stod en gammal bekant.

— Tjänare tant, jag har länge tänkt söka upp dig — — — Han avbröt sig och stirrade en aning dumt på Vivan Gull.

Fru Simmson sade:

— Det är min systerson Johan Jacob Billinger — Vivan Gull Ewonius, min kamrat och mitt sällskap. — Och vet du Jacob, jag sade just åt fröken Ewonius att hon behövde komma ut på Djurgårn ett tag och få litet luft med en karl. Ni kan gå på Hasselbacken sedan — — —

— Hasselbacken är inte öppen ännu tant. Men jag såg i dag i tidningen att Djurgårdsbrunn öppnat sin veranda. Och kanalen är vacker — — —

Fru Simmson sade:

— Gå du med Jacob till Djurgårdsbrunn. Brunn är kanske inte så fint som Backen, men Jacob vet vad som passar.

— För två människor som fröken Ewonius och jag med sinne för det romantiska med mera här i tillvaron är gamla Brunn just rätta platsen för en liten vårmiddag. — Då får jag föreslå att vi promenerar dit ut och äter en liten vårmiddag till sammans med tant i andanom som förkläde svävande över oss. Ni säger inte nej, fröken Ewonius.

— Nej, herr Billinger, jag har blivit litet klokare sedan sist. Så jag har att niga och tacka ja tack.

— Så gick vi då, tant lilla, sade Johan Jacob Billinger.

— Ja, Gud vare med er båda två, sade fru Simmson.

Hon följde dem med undrande blick och ett vemodigt leende.

— — —

Den tolfte augusti (fru Klara Simmsons namnsdag) lästes i tidningarna följande annons:

F ö r l o v a d e

Johan Jacob Billinger

och

Vivian Gull Ewonius

Stockholm. 12/8 Stockholm.

kvalitetsskor.

Episod på tåg

Kupén var fullsatt av resande. Vid fönsterbordet satt fyra karlar i skjortärmarna och spelade poker. Ett par unga damer, tydligen på väg till sin semestervistelse, satt fördjupade i var sin lätta förströelseroman. Tre beredskapare satt tysta och svetiga, i sina rätt så varma uniformer. En äldre fru, med blänkande ringar på de knubbiga fingrarna, satt och mumsade på läckra chokladpraliner, ur en lyxask, med ett ljusblått sidenband omkring och en trind, fet herre, av grosshandlartyp, satt och tuggade på en frodig cigarr. Utanför fönstret svepte det svenska sommarlandskapet förbi. Leende dalgångar. Brusande älvar. Skogar, med allvarliga barrträd och ljusa, vitstammiga björkar.

Tysta, med tankfulla ansikten, satt ett par arbetarekvinnor mitt på ena bänken. De hade varit in till närmaste provinsstad och de var på hemväg nu till byn uppe i skogarna. De var inte så värst gamla till åren, men de såg rätt åldrade ut i alla fall. Deras ansikten var tunna och magra och deras händer var märkta av skogsbygdernas hårda vardagsslit. Efter en stund började de samtala med varandra. De talade dämpat och lågt. De nämnde om grannarna där hemma. Tiderna var tryckande och svåra.

— Det går väl an så länge en får ha hälsan, sade de. Får en bara ha hälsan så. Har en hälsan ska en inte klaga. Men när ohälsa och olyckor kommer. Som nu hos Johanssons oppe. Stackars Johansson och henne med. Hon får det besvärligt. Stackars hon.

Den de talade om var en granne hemma i byn. En skogsarbetare, som alla andra där uppe. Han hade råkat ut för en olyckshändelse nu i dagarna. Han låg på sjukhuset nere i stan. Hustrun gick hemma och väntade ett barn, när som helst. Tredje barnet. Äldsta barnet var visst fem år nu. Stackars hon. Hon skulle inte få det lätt. Så dyrt som allting var i dessa tider.

— En vet ju hur det är. De två kvinnorna såg på varandra. En vet med sej själv hur det är. Det kostar både det ena och det andra. Kläder till en liten går också på pengar. Stackars hon. Hon får det inte lätt. Om en ändå kunde träda emellan. Men så svårt och besvärligt som allting är.

De kom beständigt tillbaka till detta: Stackars hon: Hon får det inte så lätt! De satt och grävde ner sig i sitt eget. De tyckte omedvetna om de andra de hade omkring sig här. Det låg inte någon bitterhet i orden och ingen önskan att väcka uppmärksamhet. Det var bara två skogsarbetarekvinnors bekymmer, som lyste igenom dem. Stackare. Hon får det svårt. Om man ändå kunde göra någonting åt det. Man mäktar och kan så lite. Så trångt och besvärligt som det är.

Framme på fönsterbordet klingade mynten. Där fattades inte pengar i spelpotten. Ringarna glänste och gnistrade på den äldre damens korta, knubbiga fingrar. Grosshandlaren Havanna sände ut en doft, som skvallrade om att den inte var av billigaste sorten. De två semesterfirande unga damerna var tip-top. Eleganta, med sorglösa ansikten. Utanför skymtade landskapet. Barrträd och vitstammiga björkar.

— Stackare. Hon får det allt bra svårt. Om man ändå kunde träda emellan på nåt sätt . . .

De två skogsarbetarehustrurna var fångade av sitt. De satt med tankfulla och tunga ansikten. Det lyste något rejält och segt över dem. De var typen för präktiga svenska arbetarehustrur, ur en arbetaregrupp, som ännu lever under tämligen svåra och osäkra förhållanden. De tre beredskaparna såg på varandra. Ingen av dem sade något, men de växlade en nick. Samtidigt tog de fram sina portmonnäer. Det klingade fattigt ur dem. Tre händer, med en krona i varje hand, sträcktes tvekande fram mot de två kvinnorna.

— Tag inte illa opp, men . . . Vi skulle så gärna vilja ge någonting . . . Vi skulle så gärna vilja skicka, som en liten faddergåva, om vi får . . .

— Nej inte. Inte skulle de det. Inkallade och allting. Det var för mycket. Det skulle de inte. Inkallade. Man visste hur det var . . .

— Jo. Vi ville det. Vi blir ledsna om vi inte får. Det är för dom . . . För henne, frun och för det väntade barnet och för honom, som ligger på sjukhuset, vi vaktar kring vårt land . . .

Orden hade kommit lågmälda och tvekande, men de hade hörts i alla fall. En av spelarna, framme vid fönsterbordet, tog en femma ur potten och räckte den åt kvinnorna. De två unga damerna fick upp sina väskor. Grosshandlaren rörde i västfickan. Den äldre damen, med de knubbiga fingrarna, fiskade upp en tvåkrona ur sin börs.

— Vi ville ge en liten, liten smula vi med. Vi ville ge något litet vi med . . .

Mer var det inte. Allt var sig om igen likt. De fyra, kring bordet, fortsatte att spela. De två unga damerna läste. Den äldre frun mumsade vidare på pralinerna. Grosshandlaren bolmade på Havannan.

Utanför skymtade landskapet. Solen sken över älvarna och skogarna. Var det inte som om den lyste som klarare och gladdare? Som om den tyckte sig ha sett något vackert?

Ester-Louise Gard
Äventyrerskan

Biträdet och springpojken hade nyss gått och Valter Hed stod innanför disken och räknade en tämligen mager dagskassa. Det hade varit en tyst dag med en och annan strökund, som på sin höjd köpt litet mattnubb och annat småkraf.

Just den kvällen längtade han efter förströelse och skulle sökt upp någon vinrestaurant, om inte ett hållande regn förtagit honom lusten att ge sig ut på gatorna. Nu gick han i stället ut bakvägen i porten och tog hissen upp till femte våningen, där han hade sin dublett. Hade han inte gjort det skulle han gått miste om det äventyr, som tog sin början i samma ögonblick han låste upp dörren och steg in i hallen.

En doft, som inte hörde till den vanliga i hans ungarlslya, slog emot honom. Han vidgade näsborrarna och vädrade — ambra var, det visst. Besynnerligt, tänkte han och såg sig omkring. Ingenting ovanligt kunde han upptäcka. Men så öppnade han dörren till sitt ena rum och möttes av en minst sagt oväntad syn.

Djupt nedsjunken i én av fåtöljerna satt en ung dam med ena benet nonchalant kastat över det andra och blåste ut de elegantaste rökningar han någonsin skådat. Rökningarna svävade sakta över hennes huvud, höjde sig och försvunno mot takets vita bakgrund.

Hon sträckte sig makligt mot rökbordet, slog av askan och log mot honom.

— Förlåt att jag röker av era cigaretter, sade hon med låg, behaglig stämma, men vi kvinnor blev grymt missgynnade till herrarnas fördel. Det var mycket oartigt gjort av er.

— Av mig? Jag har inte haft det minsta med damernas tobakstilldelning att skaffa, svarade han och undrade var han sett henne förut.

Hon gjorde en trött, avvärijande gest och skickade ännu en elegant rökning upp mot taket. Hennes hår var som en stor, röd och flammande låga, gnistrande och sprakande av liv. Ansiktet var långlagt med framskjutande, energisk haka och den ljusa, klara hyn ett säkert tecken på att hårets färg var medfödd. Små lustiga gropar vid mungiporna gav henne ett skrattlystet utseende. Valter Hed sökte i minnet. Var hade han sett detta röda hår? Och ögonen — visst hade han sett dessa sjögröna ögon förut.

— Med vem har jag den äran . . . Han bugade och såg frågande på henne.

— Jag föredrar att uppträda inkognito just nu, svarade hon småleende.

— Hm . . . javisst, men . . .

— Ni undrar varför ni finner mig här . . . därför att jag inte har någon träning i fasadklättring.

— Jag förstår inte . . . ni har väl något ärende.

Liksom skuldmedvetet sänkte hon blicken och betraktade sina naglar.

— Är ni en . . . hem . . . en inbrottstjuv?

— För all del! kalla mig gärna så om ni vill, men medge att det låter illa. Säkert kan ni hitta på något som låter trevligare.

— Näja, sade han med ett roat leende och slog sig ned i fåtöljen mitt emot henne, låt oss då hellre säga äventyrerska. Låter det bättre?

— Mycket bättre! Äventyrerska, sade hon och liksom smakade på ordet, mja, det är en viss luft över en sådan titel. Den för tanken på badorter, luxuösa hotell, spelhelveten och gudarna vet allt. En fläkt från stora världen.

Hon knäppte händerna över knät och såg drömmande upp i

taket. Så satt hon en stund och tyckte helt och fullt ge sig i de angenäma drömmarnas våld. Beundrande satt Valter Hed och såg på henne, tyckte det var skada att hon givit sig in i ett så riskabelt yrke.

— Hur kom ni in på den här banan? sade han och tog hennes hand.

— Dels måste jag ju leva . . . Hon suckade litet.

Tyst satt han och höll hennes hand, överlade om han borde erbjuda henne plats i sin järnaffär och sålunda rädda henne åt samhället. Fast han kunde ju inte begripa vad för slags sysselsättning det i så fall skulle bli. Hans funderingar avbrötos brutalt, när hon sade med en lång, darrande suck:

— Och så längtar jag vansinnigt efter vackra smycken.

Vackra smycken — han stelnade till, ty nu som först erinrade han sig några gamla unika smycken, som tillhört hans mor. Han undrade hur mycket den vackra äventyrerskan hunnit med innan han kom. Pinsamt berörd sneglade han åt hennes handväska. Visserligen gav situationen honom rätt att se innehållet i väskan, men som den damernas riddare han var, så ville han ogärna fordra det i onödan. Han satt tyst och lekte med hennes hand, den var lång, smal och aristokratisk. Under tiden försökte han på telepatisk väg vädja till hennes eventuella samvete. Lugnt leende mötte hon hans forskande ögon.

Slutligen släppte han hennes hand och reste sig upp, mumlade något om att det var rökigt i rummet och öppnade balkongdörren ett slag. När han stängt den gjorde han några lovar runt golvet, stannade liksom av en händelse framför ett dokumentkåp och öppnade det. Till hans utsägliga lättnad fann han allt orört, blev uppspelt och frågade om han fick bjuda på något. Ett glas vin till exempel, föreslog han.

— Nej tack, svarade hon. Jag dricker aldrig sprit i obekanta herrars sällskap.

— Mycket förståndigt, svarade han leende och tog åter plats mitt emot.

— Nåå, saknade ni något? frågade hon med ett retsamt skratt.

— Ni hann väl inte. Är ni inte rädd att jag ska ringa efter polis?

— Den risken är inte stor, sade hon. Män har i allmänhet humor. Och den som har humor brukar vara storsint.

— Tänk, om jag nu saknar humor, sade han och trängde till baka ett leende.

— Ja, då vore jag illa ute . . . människor utan humor är farliga.

Hon kastade en förstulen blick på sitt armbandsur och gjorde en rörelse som för att resa sig. Det var då han gjorde en märklig upptäckt: hon var inte klädd i ytterkläder och måste således bo i huset. Konstigt, tänkte han, att jag inte tänkt på det förrän nu.

— Sitt en stund till... har vi inte sett varandra förut? sade han.

— Inte alls otroligt.

— Men var och när?

— Ja, säg det! kanske i Paris, framkastade hon vårdslöst. Efter kappöppningarna på söndagarna brukade jag dricka te på La Cascade. Möjligt är också att vi sett varandra på Café de la Paix eller Napolitain. Eller kanske vi möttes i någon hotellkorridor, Plaza Athenée exempelvis. Där bodde jag rätt länge.

— Och var kanske verksam som hotellråttå? smålog han.

— I den genren har jag inte arbetat.

— Inte! då ber jag tusen gånger om förlåtelse!

— Ingen orsak! jag är inte lättstött, försäkrade hon ivrigt.

Han bjöd henne en cigarett. De rökte en stund under tystnad och betraktade varandra med än lekfulla och än retsamma blickar.

— Tänk, om vi råkades någonstans i Italien, återtog hon och gav honom en kisande blick. Jag höll mest till i Florens och bodde då på Baglioni. Annars gjorde jag mest bara blixervisiter genom städerna . . . för att samla så många hotellmärken som möjligt på mina väskor. Det ser pampigt ut, inte sant?

— Bodde ni alltid på lyxhotell?, frågade han med ett halvt försmädligt och halvt roat leende.

— Inte alltid, skrattade hon till. När jag kom till Assisi var min reskassa på upphållningen, och som jag var van att mäta munnen efter matsäcken, så nöjde jag mig med ett billigt logi och tog in på Unione. Men man åt gott där och tegelgolven gav en härlig svalka ifrån sig.

— Ni tycks vara en vittberest äventyrerska . . . på tal om Assisi . . .

En telefonsignal från rummet intill avbröt honom. Motvilligt gick han in och svarade. Samtalet tog inte stort mer än någon minut i anspråk, men då han återvände var rummet tomt. Han skyndade ut i förstugan och lyssnade. Inga ljud efter klackar mot trapstenarna, hissen stod stilla i bottenvåningen och ingen dörr som öppnades och stängdes. Det var rent av kusligt att hon hunnit undan på så kort tid och därtill fullkomligt ljudlöst.

Han gick in igen. I askkoppen lågo några cigarettmunstycken med spår efter läppsmink, säkra bevis för att upplevelsen varit verklig och ingen dröm. Fåtöljen var ännu varm efter hennes kropp. Och svagare än en döendes avskedsviskning dröjde en doft av ambra kvar. En känsla av saknad grep honom.

Han blev stående framför spegeln i hallen. På lut mot spegelramen stod ett reklamkort. Om det haft samma utseende som reklamkort i allmänhet skulle det säkerligen undgått hans uppmärksamhet och blivit undanstädat. Men nu var det rosafärgat och skilde sig från alla andra reklamkort genom sitt förnäma format och konstnärliga tryck. Det stod där och pockade på uppmärksamhet till dess han tog det i nypan och läste det:

Har Ni inbrottsförsäkrat?

Vera Smith

Representant för Nya försäkringsbolaget.

Vera Smith var ett namn han dagligen sett på en dörr i samma förstuga. De bodde vägg i vägg och hade samma balkong, som var avdelad med en inte särdeles hög barriär. Det var väl där han sett en skymt av henne. Fastän han fann hennes arbetsmetod väl drastisk, så tilltalade den ändå hans smak för äventyr. Han tog reda på hennes telefonnummer och ringde upp henne.

— Jag skulle vilja ha en inbrottsförsäkring i kväll, sade han.

— Går det inte lika bra i morron kväll vid sextiden, undrade hon.

— Mycket välkommen! sade han. I händelse att jag blir fördröjd, så är det ju inget som hindrar att ni slår er ned och känner hemma. Inte sant?

— Såå . . . tänker ni låta tamburdörren stå på glänt i morron också?

— Vad . . . ? Han hörde ett undertryckt skratt.

— Jo, dörren stod på glänt både länge och väl. Först ringde jag på för att varsko er, men då ingen kom gick jag in för att se om det hänt något. Balkongdörren stod öppen och genom korsdraget slogs tamburdörren igen. Ja, jag hann inte ut förrän ni stack nyckeln i låset . . . resten vet ni. Jag tyckte det var ett lyckat äventyr. Vad tyckte ni själv?

— Så lyckat att det borde få en fortsättning, svarade han.

— Jag ska sova på saken, svarade hon med låtsad tveksamhet. God natt!

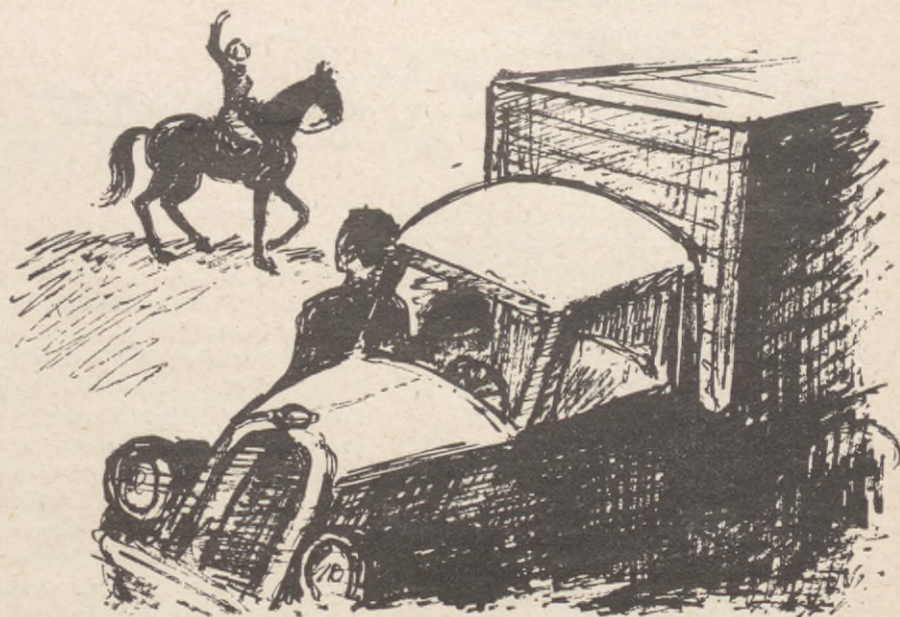
— God natt . . . äventyrerska!

Han lade på luren och hoppades på en fortsättning.

MARTIN HOLMGREN:

En bäck

ändear sitt löpp

— Tja, sade föreståndaren för den lilla västaustralienska stadens arbetsförmedling, det här jobbet som medhjälpare åt Tom Mac Mullin är nog det enda vi har just nu. Men som sagt, om ni vill vänta ett par veckor — — —

Men jag ville inte vänta. Kunde inte, för att vara uppriktig. Pengarna var slut. Jag hade kommit från "The bush", från skogen, för ett par veckor sedan, och min optimism hade varit större än tillgången på arbete. Nu erbjöd sig en anställning som medhjälpare åt en ung åkare, Tom Mac Mullin, på hans sex tons nya Bedford lastbil. Lönen var tio shillings per dag samt mat och husrum hos Mac Mullins föräldrar.

Jag slog till och Tom, som jag härefter vill kalla honom, och jag kommo utmärkt väl överens. Tom körde varor från de små städerna ut till farmarna och hade återfrakter av lantbruksprodukter. Vid endast tjugusex års ålder hade han skapat sig ett gott levebröd.

*

Så kom regntiden. Vi körde som vanligt, men risken att bli sittande fast på de vägar, vilka genom det evinnerliga regnandet förvandlats till träsk var stor. Ett par grova plankor att lägga under hjulen på de mest riskabla ställena hörde till utrustningen.

Just i de dagarna kom ett nödrop per telefon från Stanley Britters fårstation uppe i Walla-Walla county. Den bäck, eller snarare den lilla flod som flöt genom mr Britters domäner, hade till följd av den detta år ovanligt rika nederbörden brutit sig ur sin förra fåra och sökt sig ett nytt lopp. Och detta hade hänt en bra bit norr om mr Britters betesmarker. Det enda som fanns att göra var att transportera över elvatusen får till de nya betesmarker som den trolösa bäcken numera bevattnade. Till den ändan hyrde mr Britter alla tillgängliga lastbilar, och vi var med i den karavan som på dyiga, väglösa marker ringlade sig fram mellan Stanley Britters fårstation och de nya betesmarkerna.

Ett slags burar för fåren riggades upp på lastbilarnas flak i två våningar, vardera rymmande femton till tjugu djur. De packades tätt, stackare, men på det sättet stodo de bättre på benen.

Ungefär ett dygn tog resan från den gamla fårstationen till de nya markerna. Tillbaka gick det något fortare. Vi sov någon timme, när det passade, men för det mesta sov den ene när den andre körde. Tre vänder hade gått utmärkt, men den fjärde hände det.

Tom körde och jag sov som ett gott barn fastän huvudet då och då dängdes i förarhyttens vägg. Jag vaknade av att Tom brukade en mängd otryckbara ord, och upptäckte att vi stod still. En blick ut genom den nerfällda rutan sade mig hur saken låg till. Vi voro "bogged", som det heter på engelska, vi hade kört ner oss i gyttjan. Absolut hjälplöst satt vi fast. Ingenting annat än hästar, och många hästar, kunde ta oss loss. Modfällda satt vi på bilens fotbräda och rökte cigaretter.

— Men — när nöden är störst o. s. v. Vår dystra stämning livades av ett klingande "hello", och i aftonsolens strålar kom en ung ryttarinna mot oss. Hon stannade på respektfullt avstånd från gyttjepölen.

— Kört fast kan jag se, konstaterade hon.

Du store, vilken tös! Min penna vägrar beskriva henne. Men hon var blond, blåögd och hade smilgropar när hon log. Och ett sådant leende! Och medan vi stod där, handfallna inför hennes strålande uppenbarelse, handlade hon.

— Min far kan nog låna er några hästar, tänker jag. Nu rider jag hem och varskor, så är de nog här om någon timme eller så.

Och därmed försvann vår räddande ängel lika fort som hon kommit. På fotsteget satt två förutmlade unga män:

— Vilken flicka, va'?

— Boy, oh, boy!

*

Strax före solnedgången uppenbarade sig den underbara flickan igen, denna gång i sällskap med sin fader och sex hästar. Någon timme senare stod bilen med sin levande last på fast mark. Någon ersättning ville mr Kennedy, så var farmarens namn, inte höra talas om. Han visste ju att vi var ute för att rädda mr Britters får. I stället bjöd han oss hem till sin farm för att få ett rejält mål mat, och för att sova en natt i en säng, som han sade. Vi accepterade med glädje — skulle bara köra bort och lossa vår levande last först.

Ett och Annat

Fattige men optimistiske kronotorparen Oliver Andersson, något fallen för att skryta, överdriver kanske något också när han i vänners lag beskriver sin potatisskörd för året:

— Vi fick så inåt hälsike mycke päron att vi måste räskala sista tunnan för att få in'en i källarn.

*

— Nå, små barn, frågar lärarinnan, om nu elva får stå framför en häck och två hoppar över, hur många blir det då kvar?

— Inget, svarar lantbrukaresonen Märten tvärsäkert.

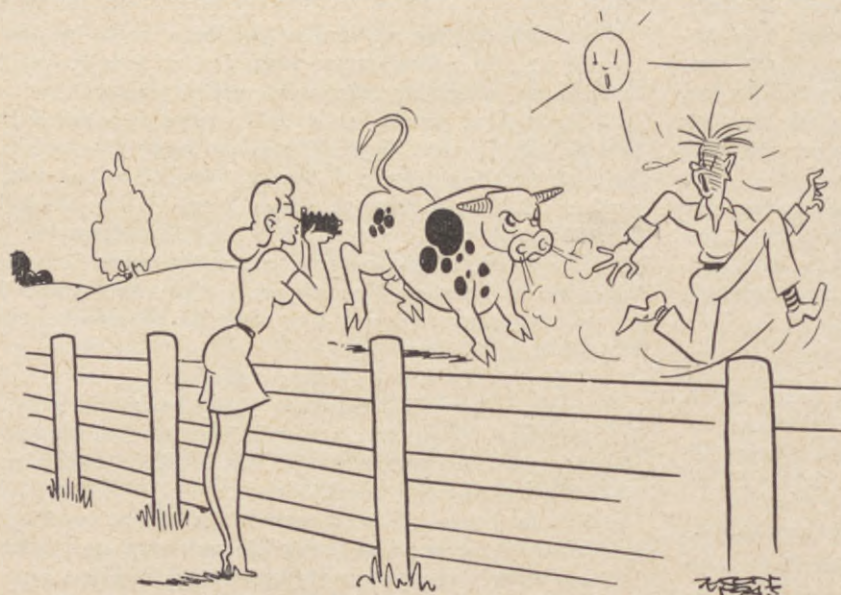
— Tänk efter, innan du svarar.

— Det är som jag säger, gennämmer Märten. Fröken förstår sig kanske på räkning, men rakt inte på får.

Ur Söndagsnisse-Strix.

Överste G-k som var mycket fruktad, inte minst på grund av sina dräpande repliker och sitt klara intellekt, kom på sin tid som överstelöjtnant till ett nytt regemente. Ryktet om den fruktade mannen hade gått före honom och ängslan över lag var stor. Samma kväll som överstelöjtnanten anlände hade man stor bal på officersmässen. Överstelöjtnanten stod vid salens ena kortvägg och betraktade flyktigt de dansande med handen i sidan rökande sin Felix Brazil. Officerarna gjorde allt för att ställa in sig och det svävades i allt snävare halvcirklar framför den fruktade. Slutligen hade en ung reservhärförare kommit mitt framför honom och bugade väldigt artigt.

— Tack, sade överstelöjtnanten, jag dansar inte.

— Låt tjuren komma ändå närmare hördu — så jag får med er bägge två på kortet!

MALCUS

Spiral borrar
och verktyg

av svenskt kvalitets-
stål tillfredsställa de
högsta anspråk
på skärhastighet,
precision och
hållbarhet. Stort
lager av alla
förekommande
dimensioner
och typer.

A.-B. MALCUS HOLMQUIST - HALMSTAD

Journalistfamilj på resa.

Med barn och blomma reste en tidningsman häromdagen på Bergslagsbanan och gick in i restaurangvagnen för att luncha. Den förhoppningsfulle sonen får först syn på fröken som serverar och säger:

— Snälla fröken, får vi löpsedeln!

Och den kvällen tillbragte vi i mr Kennedys hem. Jag såg från början att jag var tredje hjulet under kärran när jag var tillsammans med Tom och Patricia, vår räddande ängel. Det anade mig redan då att Tom skulle uppges sitt ungarlsstånd.

*

Ett halvt år senare vigdes Tom Mac Mullin vid Patricia Kennedy. Jag var med, och de var så lyckliga så en gammal ungarl höll på att storkna. Bröllopet stod hos Kennedys och mr Stanley Britter, som nu fått ordning på sina elvatusen får igen,

höll ett tal, där han döpte den förrymda bäcken till Love Creek, Kärleksbäcken, ty, sade han, hade inte bäcken ändrat sitt lopp så hade inte Tom fått den här körningen, och då hade han inte kört fast och då hade han inte träffat Pat, och då hade vi inte varit på deras bröllop — — —.

Han måste sluta för att andan tog slut och då passade vi andra på att hurra för Tom och Pat, för Love Creek, för regntiden och för litet av varje.

Se, så kan det gå när en bäck ändrar sitt lopp.

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

SPÄNNANDE ÄVENTYR.

Följande parti från landslagsklassen i kongressturneringen i Malmö kan utan tvekan betecknas som det mest spännande och kombinationsrika i hela turneringen. Om vit på rätt sätt fullföljt sitt stort upplagda angrepp, så hade han säkerligen erhållit priset för vackraste parti.

SICILIANSKT PARTI.

O. Kinnmark,	Z. Nilsson,
Göteborg.	Stockholm
1. e2—e4	c7—c5
2. Sb1—c3	Sb8—c6
3. Sg1—e2	g7—g6
4. g2—g3	Lf8—g7
5. Lf1—g2	e7—e6

Nimzowitsch valde gärna denna fortsättning åtföljt av Sg—e7 och senare Sd4 och ev. Da5. Flertalet föredra dock 5. —, d6 jämte utvecklingen Ld7 och Dc8, Tb8 och b7—b5.

6. 0—0	Sg8—e7
7. d2—d3	0—0
8. Lc1—f4	d7—d6
9. Ta1—b1	a7—a6

Även här kommer Sd4 starkt i betraktande.

10. Dd1—d2	Tf8—e8
11. Lf4—h6	Lg7—h8
12. Lh6—g5	Ta8—b8

12. —, f7—f6 hade bespart svart många svårigheter.

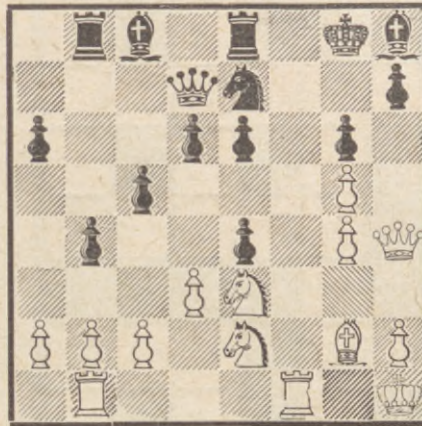
13. Dd2—f4	Dd8—d7
14. Df4—h4	b7—b5
15. f2—f4	f7—f5
16. g3—g4	

Kinnmark är den borne angreppsspelaren — hans partier äro spännande äventyr med händelser slag i slag.

16. — —	b5—b4
17. Sc3—d1	Sc6—d8
18. Sd1—e3	Sd8—f7
19. Kg1—h1	Sf7×g5
20. f4×g5	f5×e4

Härpå följer nu en finare fyrverkeriföreställning!

Ställning efter 20. —, f5×e4.

21. Tf1—f7! Lh8—g7

Enda draget.

22. Tb1—f1 Lc8—b7

23. Tf7×g7† Kg8×g7

24. Tf1—f7† Kg7×f7

25. Dh4×h7† Kf7—f8

26. Se2—f4 Tb8—d8

Damförlust hotade genom S×g6†.

27. h2—h4

Hittills var allt i sin ordning, men här väljer vit en fortsättning som vid bästa försvar endast skulle ha givit remi. Senare analyser ha emellertid visat, att vit bör vinna efter 27. d×e4. Svart har därpå ingen möjlighet att befria sig. På 27. —, e5 är 28. Sf5 genast avgörande på grund av att svart ej längre har flyktfältet d5.

27. — — e6—e5

28. Se3—f5

Vit bränner av ännu en raket för att imponera på motståndaren — vilket lyckas! I själva verket är läget nu så tillspetsat, att här gäller det vits sista möjlighet att rädda äran genom remischack: 28. Dh8†. Kf7. 29. Df7† o. s. v., eller 28. —, Sg8. 29 S×g6†, Kf7. 30. Sf5.

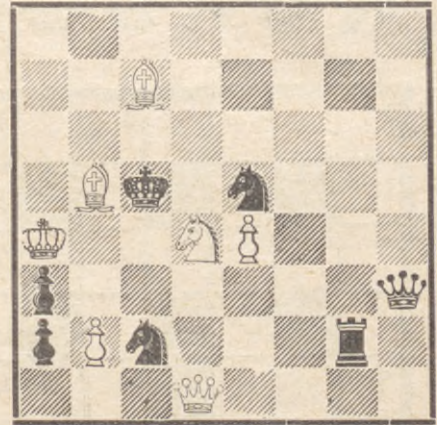
28. — — g6×f5

29. Dh7—h8† Kf8—f7??

29. — Sg8 vinner! Nu blir svart matt.

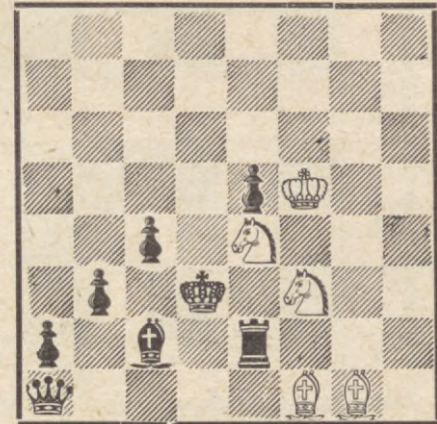
30. g5—g6† Uppgivet.

PROBLEM N:R 84.
Av W. Meredith.

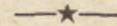
Matt i två drag.

PROBLEM N:R 85.
Av H. F. Meyer.

Matt i två drag.

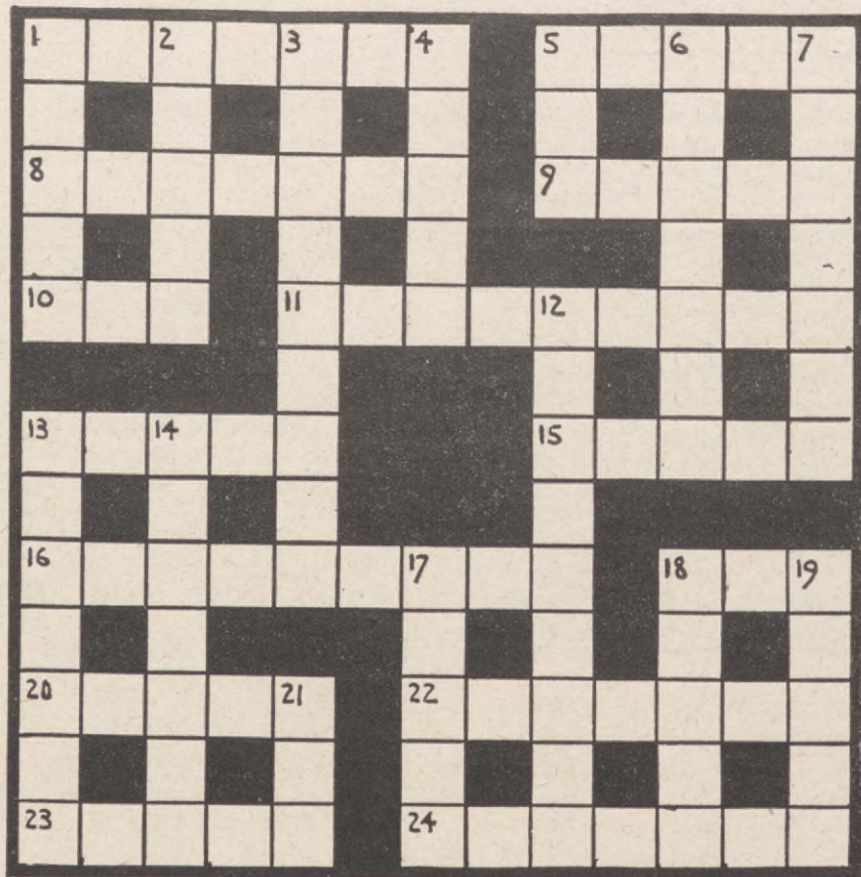
Lösningar: Problem nr 82: 1. Lb1. Problem nr 83: 1. Kh3.

- Vad gör ni?
- Metar abborrar.
- Har ni fått nära?
- Nej.
- Hur vet ni då att ni metar abborrar?

KORSORD NR 9

VÅGRÄTA ORD.

1. Fiolspelaren i Nationalmuseum eller en sak i herrekiperingen. (7)
5. Torde herr Gluffstedt känna sig efter middagen. (5)
8. Är den som ser sju för tu. (7)
9. Rensades av Herkules. (5)
10. En knuten historia. (3)
11. Grav. (9)
13. Skall man göra vid stickning men inte i annat arbete. (5)
15. Hög person med rödhårig väninna. (5)
16. Min fasters svägerska har en bror, vars fru i första giftet var adoptivsyster till en bror till fru Fagerlunds styrmorfars sysling . . . (9)
18. En sorts förpackning. (3)
20. Vore varje människa det, skulle epidemisjukhusen inte behövas. (5)
22. Det låter man alldeles bli, om man lider av ren apati. (7)
23. I regel på vinden. (5)
24. En som lägger in så han lägger ut. (7)

LODRÄTA ORD.

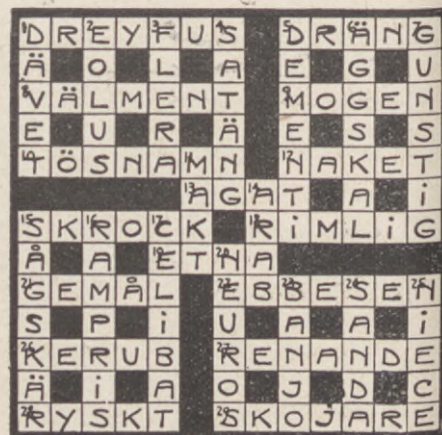
1. En strejkbrytare har mist sin. (5)
2. Vem verkar virrigt våp i vimlet? (5)
3. Han slet sitt hår vid skrivbordet i februari. (9)
4. Malen bark. (5)
5. Gör sikten dålig. (3)
6. Det finns så'na av den danska sort, och gör domsbasunen ganska hårt. (7)
7. Lär Aurora Köningsmarck ha varit i håret. (7)
12. En som är på tvåren. (9)
13. Länge väntad i Juda land. (7)
14. Något vars fördubbling borde avskräcka från bigami. (7)
17. Andakt och ladugård. (5)
18. Fem sådana bilda en pjäs av Algot Sandberg. (5)
19. Kallt omslag. (5)
21. Pinsamt intryck. (3)

LÖSNINGAR

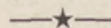
till korsord nr 9 skola vara oss tillhanda senast den 15 okt. Två pris utdelas på resp. 10 och 5 kr. Lösning i november-numret.

På förekommen anledning påpekas att varje tävlingskuvert får innehålla endast en lösning liksom att varje tävlingsdeltagare givetvis inte äger rätt att insända mer än ett tävlingskuvert. Glöm ej att märka kuvertet "Korsord nr 9".

LÖSNINGAR TILL KORSORD NR 7.

Pristagare: 1:sta pris 10 kr. till Edvard Östberg, Åsöгат. 160 I, Stockholm; 2:dra pris 5 kr. till tullkontrollör H. A. Kindlund, Gibraltargatan 62, Göteborg.

En ung man och en ung flicka i en bil. Man hör bilmotorn börja sucka och så småningom stannar bilen.

Den unge mannen: — Det ser ut som bensinen skulle vara slut. Det var ju tråkigt.

Flickan: — Jasååå! (Hon plockar efter något och tar ur sin väska fram en butelj.)

Den unge mannen: — (Med respektfull förtjusning): — Ahh! En butelj . . . vad kan det vara i den?

Flickan: — Bensin.

Konflikten på Hässleby

Med anledning av en ledande artikel i Status juninummer med ovanstående rubrik har Hässleby Patienters Understödsförening anhållit om plats för nedanstående:

Vi kan inte annat än beklaga att vi mött så ringa förståelse för vår aktion ang. utdelningen av "julklappspengarna".

Enär det tycks, som om förbundet fått den uppfattningen, att vi delat ut alla pengar, som flutit in till julen, ber vi få meddela, att pengarna utdelats enligt bilaga nr 1 i den skrivelse, som vi sände till Eder. Alltså:

Tandvård	1,000:—
Omkostnader	283:37
Husmor o. systrar (dekrat.)	400:—
Julklappspengar till pat.	4,580:—
Julklappar	530:64
Biografond	512:48
Anslag till 1943	100:—
Summa kronor	7,406:49

Det är klart att denna utdelning kan diskuteras. Men kvar står, att det är skillnad på allt och ungefär 60 % utdelning till "julpengar".

Vad det för övrigt gäller understöd till behövande patienter, vill vi meddela att alla som sökt understöd och varit i behov därav fått i medeltal 30—40 kr. Som regel utdelades dessa understöd vid avresan. Pengarna till dessa understöd fås från H. P. U:s butik. Till saken hör också att många av patienterna ligger här på s. k. statstjänareplats. De åtnjuter alltså understöd från Riksförsäkringsanstalten. Vi tror oss utan överdrift kunna säga, att skulle understöd utdelas efter samma normer som på ett länssanatorium då skulle det bli ytterst få som skulle komma i åtnjutande av understöd. Med andra ord: Här är inte lika stora problem som på ett länssanatorium.

Riksförbundets utredning . . . (Forts. fr. sid. 12.)

"Utredningen bestyrker behovet av åtgärder till lindrande av de lungsjukas svårigheter".

Som slutord framhåller aktuarien Groth i utredningen, att densamma bestyrker behovet av åtgärder från det allmännas sida till lindrande av de lungsjukas svårigheter. Dessa ha ju till väsentlig del sin grund i den med sjukdomen följande nedsättningen av arbetskapaciteten, och huvudproblemen bliva därför att i möjligaste mån höja denna samt tillgodogöra jämväl den partiella arbetsföreten. Det ligger utom ramen för denna utredning att ange, huru dessa problem skola lösas, men efter vilka riktlinjer arbetet därpå än må bedrivas, måste det alltid bliva beroende av upplysningar angående lungtuberkulosens utbredning och verkningar inom olika befolkningsgrupper. Syftet med utredningen är att tjäna till vägledning i dessa avseenden.

Det skulle utan tvivel vara av största värde, om de lungsjukas levnadsförhållanden bleve belysta genom en fortlöpande statistik. En sådan skulle bättre än en engångsundersökning visa, varest och huru samhället bör ingripa samt dessutom kunna ge besked om hjälpåtgärdernas resultat. Primärmaterial kunde möjligen hämtas ur dispensärregistren, vilka dock för sådant ändamål torde tarva viss utvidgning och även annan omreglering. Genomförandet av den nu ifrågasatta fortlöpande statistiken över de lungsjukas levnadsförhållanden måste bliva ett statligt företag.

VITA

Läkerol

(Bröst-Bonbons)

innehålla samma välgörande eteriska oljor som de världsberömda mörka Läkerol-Tabletterna.

Vita askar à 35 öre oms. o. varusk. inb.

Föreningarna Flis och Sako företogo söndagen den 18 juli en utflykt till Stäket där i likhet med de två föregående åren utkämpades en lagtävling i pilkastning, gummivarpa och skytte. Väderleksutsikterna voro minst sagt ogynnsamma och lockade därför icke så många som vi hade haft anledning att hoppas på.

Det var emellertid enligt vad vi erfarit "från auktoritativt håll" en skara morgonpigga Flis-medlemmar, som trotsade väderets makter och bestego "Västerås-expressen" kl. 8,05. Tio minuter senare tillstötte de, enligt vårt eget förmenande, icke mindre morgonpigga Sako-medlemmarna i Sundbyberg.

Vid framkomsten hölls ett välsvarvat och medryckande inledningsanförande av vår medlem, Tor Åkerstedt, vilken bl. a. framhöll nyttan och nöjet av att vistas ute i Guds fria natur (även om solen lyser med sin frånvaro). Tävlingarna gingo slag i slag under hela dagen endast med avbrott för förtärandet av den medhavda skaffningen samt framför allt med avbrott för musik och sång. Att stämningen blev hög redan från början berodde nog i särskilt hög grad på Flisföreningens utomordentligt duktiga orkester.

Den av de båda föreningarna föregående år uppsatta vandringpokalen erövrades för andra året å rad av Sako. I skytte tävlades i två serier och i pilkastning och varpa i tre serier. Herr- och damklass. Åke Widell i Flis hade lyckats få ihop en ansenlig prissamling av pokaler, statyetter och nysilverfat, vilka fördelades till pristagarna.

Prisutdelningen förrättades under gemytliga former av Åke Widell och speciellt vi Sako-medlemmar kunde icke misstaga oss på hjärtligheten i hans gratulationer när vi hade nöjet hämta brorslotten av priserna.

Hemresan anträdde strax efter kl. 19.00 (vi hade sålunda varit i farten i närmare 12 timmar) och fortfarande under musik och sång bar det iväg till Sundbyberg och Stockholm. Hurrarop, välkommen åter och vi ses igen avslutade utflykten, när de båda föreningarna skildes för den här gången.

Innan jag slutar vill jag framföra föreningarnas tack till Geron Andersson, utan vars energiska och uppoffrande arbete utflykten sannolikt aldrig hade blivit av.

Till sist vill jag hoppas att vädrets makter skall visa sig från en bättre sida till kommande år, så att ännu många fler medlemmar skola begagna ett sådant ypperligt tillfälle att komma ut och lufta på sig i gemytets och trevnadens tecken.

C. J.

HEMMETS JOURNAL

populär, intressant
omväxlande

HALMSTAD**Nya Pensionatet**

Brogatan 14 A Telefon 1434
 Rekommenderar sina trevliga resandehus och matsalar, där god och närande kost serveras. Abonnenter mottagas. Humana priser.

HÄLSINGBORG

En verkligt god kopp kaffe dricker man på
KAFFEREPET
 Drottningatan 17 - Tel. 1041
 Spec. goda vetekransar. Beställningar på tårter mottagas.

JÖNKÖPING

J. A. EKBERG, Smidesverkstad
 JÖNKÖPING Telefon 149
 Utför:
 Byggnads- och Ornamentsmidn, Järnkonstruktioner, Svetsning och Reparationsarbeten m. m.

KALMAR

MJÖLKBAREN
 S:a Långgat. 22 — Tel. 762
 Frukost, Lunch och Middag. Varma rätter serveras hela dagen. - Kaffe The o. Choklad. - Trädgårdsservering

— **TURISTBAREN** —
 S. Långgatan 25 Telefon 2889
 Serverar hela dagen vällagad mat, även halva middagar. Gott kaffe med hembakat bröd. Månadsabonnenter mot billig taxa.

BETALD ANNONSPLOTS

KARLSHAMN

FRANS Konditori
 Telefon 36.
 REKOMMENDERAR sina bakverk, desserter och konfektyrer

KARLSKRONA

GÖR INGET VAL AV EKIPERING
FÖRRÄN NI TAGIT DEL AV
ÖRNENS
 alltid rikliga och gedigna sortiment.
 Landbrogat. 25 - Karlskrona - Tel. 1522

KARLSKRONA

BATH & ANDERSSON
JÄRN- & MASKINAFFÄR
 KARLSKRONA Telefon 288
 Lager av byggnadsmaterial och alla slags grövre och finare järnvaror

Behöver Ni korsett, vänd Eder då till
FORTUNA KORSETTFABRIKATION
 Vi tillverka allt i korsettbranschen efter mått i olika kvalitéer och prislägen. Tillbehör säljas även i minut och engros.
 Telefon: Lyckeby 200.
 Postadress: Karlskrona Box 22.

MODESALONGEN
LEJA
 Ronnebygat. 46 - Karlskrona - Tel. 613
REKOMMENDERAS!
 Individuell smak! Billiga priser!

Nya Konditoriet
 N:a Kungsgat. 25 KARLSKRONA
REKOMMENDERAS

Bjelkes Blomsterhandel
 SANDBROGATAN 3
REKOMMENDERAS

MODERNA MÖBLER
 högsta kvalité till billigaste priser
 erhålles från
FIRMA C. A. LINDQVIST
 N. Smedjegatan 15, Karlskrona
 Rikstelefon 2928 - Verkstaden ankn.

GUNNAR KARLSSONS
PLÅTSLAGERI
 KARLSKRONA - Telefon 1504
 Utför Taktäckningar med koppar o. Galvanplåt. Rostfria plåtarbeten. Reellt arbete till Humana priser.

BETALD ANNONSPLOTS

KIRUNA

V. AHLSTUNDS MÅLERIAFFÄR
 Hantverkaregat. 32 Tel. 846
REKOMMENDERAS
 UTFÖR ALLT I BRANSCHEN

CAFÉ ROYAL
REKOMMENDERAS
 Gott kaffe med bröd från eget bageri. Choklad och te samt smörgåsar. Beställningar mottagas tacksamt. Tel. 575

KIRUNA

Njut av biografkvällarna! Se goda program med bra ljudeffekter i moderna, trivsamma salonger. Gå på
RÖDA KVARN och Folkets Hus-Biografen

Våra biografteatrar garanterar säsongens förstklassigaste filmprodukter.

KRISTIANSTAD

BETALD ANNONSPLOTS

KRISTINEHAMN

Njut av Romeklints härliga natur!
 Serverin av lunch, kaffefrukostar och smörgåsbrickor. — Läskedrycker m. m.
 Specialité: **STANDARDSOUPÉER.**
S. R. EMELIA NILSSON
 Runeklint - Kristinehamn - Tel. 1413

LIDKÖPING

Ekipera Eder hos
ERIKSSONS
 Herr- & Gossekipering
 Nya Stadens Torg 11, Lidköping. Tel. 90.

MARJA DAMFRISERING
REKOMMENDERAS
 Stenportsgatan 6 Telefon 1134

OLGA LARSSONS MATSALAR
 Särnmarksgatan 9 Tel. 74
REKOMMENDERAS

FOTOATELJÉ
ANDERSSON & WAHLQVIST
 (f. d. Ander's)
 Stenportsgat. 5, Lidköping. Tel. 108
 Porträtt. Seriefoto. Förstoringar. Framkallning och kopiering.

GEORG WESTERSTAHL'S
BAGERI
 Skaragatan 4, Lidköping.
 Rekommenderar sina välkända tillverkningar. Tel. 310.

LINKÖPING

VÄRT DAGLIGA BRÖD
 köpes bäst och billigast i
STANGEBROBAGERIET
 Nya Tanneforsvägen 65.
 Tel. 4486.

LINKÖPING

CONRAD JOHANSSON

Möbelutställningslokal och kontor:
Djurgårdsgat. 2. — Tel. 28 13.
Glasmästeri, Ramar, Tavor, Rullgardiner
och Mattor — Apotekareg. 7 — Tel. 40 76

CYKLAR —

Stor sortering — — Låga priser.
Reparationer utföras omsorgsfullt.

TANNERFORS CYKELAFFÄR

Nya Tannersforsvägen 54 - Linköping
Telefon 37 73

BETALD ANNONSPLATS

MALMÖ

Byggmästare **KARL LARSSON**

Säfstaholmsgatan 9 - MALMÖ
Tel. 279 10, 170 53.

Utför nybyggnader och repara-
tioner. Infordra offert.

Bliv medlem i

SOLIDAR

och

MJÖLKCENTRALEN

CARL LUNDS

STÅL-, EMALJ- och ROSTFRIA KÄRL
MALMÖ

Teaterkaféet - Pildammarna

REKOMMENDERAS

OLGA HELLQVIST

MARMOR, KALKSTEN

och GRANIT

INGENJÖRSFIRMAN H. SVENSSON

— Villa Daisy, Mariedalsvägen —
MALMÖ Telefon 153 80

Olof Hanssons BILVERKSTAD

Slussplan - MALMÖ - Tel. 271 26
Bostad: Kvarnby 212

ALLT I BRANSCHEN

Specialverkstad för Dodge, Chry-
sler, Plymouth, Renault

— Hallå där! — — Ka-kan herrn se
va klockan är . . . ?

— Inte ska du väl stå och gråta på en
julgransplundring.

— Jo, för annars får jag inte två påsar.

Han: — — Dessutom var jag med i kri-
get mellan engelsmän och zulunegrer.

Hon: — Så ni säger? På vilken sida då?

MARIESTAD

ELIN NYSTRÖMS
CAFÉ & MATSERVERING
Tel. 411 Mariestad Tel. 411
REKOMMENDERAS

BERGMANS KONDITORI

Telefon 197

REKOMMENDERAS

NYA GUMMIVERKSTADEN

(Innehavare Eric Edqvist)
Stockholmsväg., Mariestad. Tel. 233. ankn.
Utför allt vad till branschen hör. Däck
och slangar ständigt på lager. Snökedjor.
Biltillbehör. Humana priser och
välgjort arbete.

LAGERHOLMS TRYCKERI

Mariestad - Tel. 369

Bok- och Accidenstryck

HEMBAGERIET KRINGLAN

Stockholmsvägen 10, Mariestad
Rekommenderas för sitt goda kaffe-
bröd, läckra småbröd m. m.
Beställningar emottagas tacksamt.

NORRKÖPING

ALLA SLAGS

Bergsprängningar, Granitarbeten,
Skyddsrum m. m. utföras av
ALBIN HÖGSTRÖM
Trozelligatan 30, Norrköping Tel. 281 29
All bergsprängning utföres med elek-
trisk luftkompressor.

DANSKA
WIENERKONDITORIET
N. Kungsgatan 29 — Tel. 267 13
NORRKÖPING
REKOMMENDERAS

KAJSAS HEMBAGERI
NORRKÖPING
V. Nygatan 15 Telefon 230 28
REKOMMENDERAS

DAMHATTAR i stort urval. — **SJUK-**
SKÖTERSKEHÄTTOR sys på beställning
MODESALONG MARGA
Vattengränd 13 Tel. 312 85

Bröderna Svensson,
Trävaru AB.
NORRKÖPING.

BETALD ANNONSPLATS

NYBRO

TANDLÄKARE
TORA TORÉE

Järnh. O. Nyvalls hus, Långg. 16, Nybro.
Mottagning kl. 11—12 och (utom lördagar) kl. 6—7. Telefon 183.

Madesjö och Örsjö kommuners sparbank

Öppen alla helgfria dagar 10—2

NYBRO KOSTYMPRESS &
KEMISKA TVÄTTANSTALT

Telefon 439

REKOMMENDERAS

A.-B. Kalksandteglfabriken NYBRO

Försäljer: Kalksandtegel, bränt lertegel, eldfast tegel, taktegel, cement o. kalk, kronkalk, trädgårdskalk, Brunnsringar och cementrör. Pool-block för grunder och andra byggnader, tretong o. tretong-plattor för golvbeläggning ytterväggar och mellanväggar. Förstklassigt mur- och putsbruk lämpligt för puts och murning av tegel, pool-block och tretong-plattor. Reell behandling. Infordra offert
Telefon Nybro 69

till hushållens tjänst
charkuteri
speceri
manufakturavdelningar

KOOPERATIVA

ÖRSJÖ NYBRO FLERÖHOPP

NYBRO FASTIGHETS-

& UTHYRINGSBYRÅ

Storgatan 34 - NYBRO - Telefon 396
Förmedlar försäljningar av Stadsfastigheter och Lantgårdar. Uthyrningar m. m. Försäkringsagentur.

NYKÖPING

BESÖK

Grand Biograf

NYKÖPING

JULIA PETERSON
HEMBAGERI & KAFÉ

Repslagaregatan 24 Tel. 12 77

REKOMMENDERAS

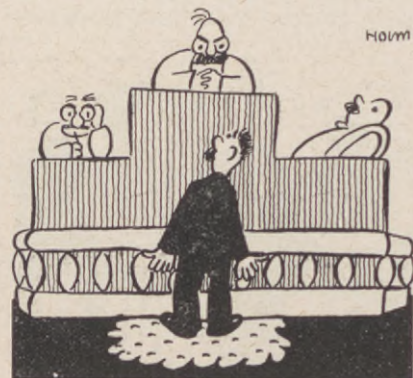
GYNNA ANNONSÖRERNA

Domaren: — Äh, skynda er nu att tala om, hur gammal ni är — ni blir ju äldre för var sekund som går.

— Hur länge tror doktorn det dröjer innan min man blir fullt återställd.
— Menar ni ekonomiskt eller fysiskt?

Domaren: — Inbrott tre nätter å rad i samma varuhus, det är väl ändå väl starkt.

Tjuven: — Men jag stal bara en gång — en päls till min hustru. Sedan måste jag gå tillbaka två gånger och byta den.

NYKÖPING

NYKÖPINGS
SKROT- & LUMPAFFÄR

Innehavare Gustaf Andersson
Telefon 48 - Postg. 1648
Köper och säljer allt vad till yrket hör
Begagnade Bilar och Bildelar

Sörmländska
Lantmännens Centralförening
Huvudkontor: NYKÖPING
Avdelningskontor i Eskilstuna, Flen, Gnesta, Katrineholm, Strängnäs Södertälje
Mjöl, Spannmål, Torvströ, Fodermedel, Kalk m. m.

BETALD ANNONSPLATS

NÄSSJÖ

RÖRLEDNINGSF:AN SIMON LIV

Telefon 895. NÄSSJÖ Kvickfotsgat. 28
Utför under garanti: Värmeledningar, W. C.-anläggningar, Badrumsinstallationer, Vatten- och Avloppsledningar. Automatiska hydroforanläggningar.

PILEÅ MED OMNEJD

Bilreparationer
Bilbränsle o. Olja
Auktoriserad Fordförsäljning
K. GIDEON JONSSON
Tel. Piteå 15 72.

SKELLEFTEA

En angenäm kväll

får Ni vid besök på
CITY, PALLADIUM eller RÖDA KVARN
SKELLEFTEA

SKÖVDE

KVALITÉETS BRÖD
är brödet från

K. V. Bergkvists Bageri

Telefon 136 - Kyrkogatan 20 - SKÖVDE

BETALD ANNONSPLATS

Besök Wivex

GOTT KAFFE — GOTT BRÖD

Rådhuset 16

SKÖVDE

Ax. Schönborgs
PLÅTSLAGERI
SKÖVDE. Tel. Bostaden 352 med ankn.
TAKTÄCKNINGAR
REPARATIONER
och målning av tak
FULLGOTT ARBETE

JOHANNES SVENSSONS
Uniforms- och Civilskrädderi
STORGATAN 11
REKOMMENDERAS i Eder väl-
villiga åtanke. — Telefon 169.

SUNDSVALL

Järnkonstruktioner och smiden

för hus och fabriksbyggnader

Andersson & Nilssons Smidesverkstad
Telefoner 47 57, 47 67 — SUNDSVALL

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP
avhåller å Bergsäkers Travbana, Sunds-
vall, travtävlingar c:a 30 söndagar un-
der Mars—Oktober 1943. Totalisator,
Restauranter, Högtalarmusik. Telefoner
Kontoret 42 70 — Banmästaren 53 30.

TIBRO

Begär endast 27 eller 287 vid behov av
BYGGNADSSMIDEN - SPISAR - SPIK
PAPP - CEMENT - TEGEL - VELO-
CIPEDER och BILGUMMI
samt vid behov av allt i
Specerier, extra gott kaffe
— Varorna hemsändas —

ROBERT FAGERBERG - Tibro
Tel.: Affären 27, Kont. 287

EDBERG & SANDBERG
Tel. Lagret 66

Försälja:

In- och utländska träslag - Fa-
nér alla slag - Plywood (Kryss-
fanér) - Startex - Lim - m. m.

KOOPERATIVA

en sammanslutning av Konsu-
menter, som ha till uppgift att
främja
medlemmarnas hushållning
på bästa sätt. — Medlemskap
genom inlämnade kassakvitton

TIBRO KOOPERATIVA - Tel. 219

L. E. FRYDÉN & C:O

JÄRNHANDEL

REKOMMENDERAS

Största sortering Lägsta priser

Telefon 1. Telefonorder hemsändas

— Jaså, slog han verkligen handsken i
ansiktet på dig?

— Javisst och kan du tänka dig, han
hade till på köpet glömt att ta av sig den.

Chefen: — Varför lämnade ni er förra
plats?

Fröken: — Jag blev uppsagd för att jag
kysste chefen.

Chefen: — Ni kan börja här i morgon
bittida.

Generalskan (beskylld för fusk):
— Jag undanber mig sådana beskyll-
ningar — kan jag hjälpa att generalen
anade att jag hade spader.

TIBRO

TIBRO BIL A.-B.

— Aukt. Fordförsäljare —

Telefoner:

Kont. 300, Lagret 255, Verkst. 310
Bilar - Reservdelar - Tillbehör
Gengasaggregat - Monteringar
Modern Bilverkstad. Cylinderborrningar.

TIDAHOLM

KOOPERATIVA

är föreningen för lägre
levnadskostnader - - -

UMEÅ

LAPPGUBBENS LINIMENT

En god hjälp mot värk. Lagligen
skyddat. 2:75 per flaska, 2 flaskor
portofritt.

TEKNISKA FABRIKEN JAHÖ
UMEÅ Tel. 23 54

VÄSTERBOTTENS LÄNS HEMSLÖJD

MATTOR, CARDINER, MÖBELTYGER

UPSALA

BETALD ANNONSPLATS

VÄXJÖ

Växjöortens Kooperativa Charkuteriförening u.p.a.

REKOMMENDERAS!

Carl Mattsson, Rörledningsfirma

Tel. 1217. Södra Järnvägsgat. 15, VÄXJÖ
Utför alla slag av arbeten inom
RÖR- & SANITETSBRANSCHEN
REKOMMENDERAS!

FOLKETS HUS BAGERIETS

tillverknar äro de bästa
Tel. 1455 Bäckgatan 13 Växjö

OSCAR JOHANSSON BYGGMÄSTARE VÄXJÖ

Husbyggnader - Byggnadsreparationer
Kostnadsförslag m. m.

Gediget arbete. Samvetsgrant bemötande

VÄXJÖ**J. P. JÖNSSON & C:O**

Innehavare: Eric Sjöqvist, O. Callander.
Kungsgatan 8 — VÄXJÖ — Telefon 20 56
MÖBLERINGSÄFFÄR
Rekommenderas vid behov av Möbler,
Mjuka Mattor, Linoleummattor, Gardiner,
Reseffekter m. m. - Egna snickeri- &
tapetserareverkstäder. Omklädsel och re-
novering av Bilar. Begravningsbyrå och
likkistmagasin. Allt för begravingar om-
besörjes kostnadsfritt. - Etablerad 1879

ÖREBRO**Örebro Lump- & Skrotaffär**

Magasin och Kontor, Triangeln, Örebro
Tel. 130 43

Köper och säljer i parti och minut:
Järn- och Metallskrot samt Lump
av alla slag.

ÖRNSKÖLDSVIK**FÖR ER**

som värdesätter gott kaffe
och färskt gott bröd!
Utbärning.

NYA KONDITORIET
Storgat. 24, ÖRNSKÖLDSVIK, tel. 21 14

ÖRNSKÖLDSVIK**J. OLSSONS SKOFABRIK**

JÄRVED Tel. 400 22
Försäljer i parti: Skodon, Handskar och
Sockor av egna tillverkningar.

RING 20 54

vid behov av transporter
SVEN NILSSONS ÅKERI
Nygatan 9. Alla transporter ut-
förs snabbt och säkert

ÖSTERSUND**BESÖK****POSTKAFÉET**

Kyrkogatan 62

ÖSTERSUND

En ljusning blir det i Eder affär
om Ni anlitar
Elektriska Installations A.-B.
Östersund
Vidare upplysningar telefon 23 00

Byggmästare JOHAN ERIKSSON
ÖSTERSUND

Bergsgatan 45 Telefon 25 63
Utför nybyggnader och reparationer

INFORDRA OFFERT

IVARSSONS Auto- El. Verkstad
Prästgatan 44 Telefon 12 34
Specialaffär för allt elektriskt och för
motorfordon

LADNINGSSATION

Om det icke är Tidans

UNICA

så är det ej en Unica

Märket garanterar äktheten

Aktiebolaget TIDAN

Mariestad

Bankirfirman

C. G. CERVIN

GRUNDAD 1857

Driver med Kungl. Maj:ts till-
stånd bankrörelse.

Biträder vid förvaltning av ka-
pital.

Förmedlar köp och försäljning av
aktier, obligationer och andra
värdepapper.

MALMTORGSGATAN 6
STOCKHOLM 16

TELEFON 23 21 00
TELEGR. CERVINS